

Tallinna Haridusamet
Estonia pst 5a
10143 Tallinn
Harju maakond

18.03.2025 nr 9.5-2.2/24-25/29/12

**Tallinna Linnamäe Vene Lütseumi
haldusjärelevalve õiendi kinnitamine**

Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 87 lõike 1 ning haridus- ja teadusministri 24.05.2022. a käskkirja nr 155 „Volituste andmine riikliku ja haldusjärelevalve teostamiseks, tegevuslubade andmiseks ning huvihariduse õppekavade registreerimiseks Eesti hariduse infosüsteemis“ punkti 4 alusel.

1. Kinnitan Tallinna Linnamäe Vene Lütseumi haldusjärelevalve õiendi (lisatud).
2. Kooli pidajal esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.
3. Kui pidaja ei täida õiendis tehtud ettekirjutusi tähtaja jooksul, võib Haridus- ja Teadusministeerium rakendada pidajale sunniraha kuni 9600 eurot asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.
4. Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Katriin Ohakas
õigus- ja personalipoliitika osakonna
järelevalve valdkonna nõunik

Koopia: Tallinna Linnamäe Vene Lütseum; direktor@tlvl.ee

735 4068
katriin.ohakas@hm.ee

TALLINNA LINNAMÄE VENE LÜTSEUMI HALDUSJÄRELEVALVE ÕIEND

SISSEJUHATUS

1. Tallinna Linnamäe Vene Lütseum (edaspidi *kool*) on Tallinna Haridusameti (edaspidi *pidaja*) hallatav munitsipaalõppeasutus aadressidel Linnamäe tee 10 ja Läänemere tee 31, Tallinn, 13911 Harjumaa.
2. Haldusjärelevalvet teostati Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi 28.11.2024 korralduse nr 9.5-2.2/24-25/29/1 „Haldusjärelevalve algatamine Tallinna Linnamäe Vene Lütseumis“ alusel.
3. Järelevalves selgitati, kas koolis on eesti keele ja eestikeelse õppe korraldamisel lähtunud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, riiklikes õppekavades ning teistes õigusaktides sätestatust; kas õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon, sh riigikeeleoskuse tase vastab kehtestatud nõuetele, ning kas eesti keele ja eesti keeles aineid õpetavad õpetajad on läbinud teises keeles õpetamise või metoodikakoolitusi; kas koolis hinnatakse eesti keele ja eestikeelse aineõppe kvaliteeti ning tulemuslikkust ning kavandatakse sellest lähtudes arendustegevusi.
4. Järelevalvet kooli ja selle pidaja tegevuse õiguspärasuse üle teostas Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi Katrin Ohakas, eksperdina oli kaasatud Keeleameti järelevalveosakonna peainspektor Janika Lindpere.
5. Haldusjärelevalve algas 28.01.2025.
6. Järelevalves vesteldi kooli pidaja esindaja, direktori, õppealajuhataja, õppekorraldusjuhi, hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordinaatori, eesti keele ja eesti keeles õpetavate õpetajate, õpilaste, lapsevanemate ja hoolekogu esindajatega, tutvuti kooli vaadeldava valdkonna dokumentatsiooni ja õppekeskkonnaga, võrreldi õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente ja Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekandeid.

KOKKUVÕTE

Tallinna Linnamäe Vene Lütseum on vene ja eesti õppekeelega munitsipaalüldhariduskool, mis korraldab õpet põhikooli I–III kooliastmes ja gümnaasiumiastmes, kus toimub nii statsionaarne kui ka mittestatsionaarne õpe. Järelevalve ajal õppis koolis 1863 õpilast ja töötas 124 õppe- ja kasvatusala töötajat.

Kooli õppekava üldosas on vastuolud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse, põhikooli riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekavaga. Sätestamata on põhikooli valikõppeainete valik, õppekeelte kasutamine ja tunnihahtudes erisuste tegemiste põhjendused. Ettenähtust vähem on III kooliastmes tehnoloogiaõpetuse tunde. Hindamises on esitamata viie palli süsteemi asemel kasutatava hindedüsteemi viie palli süsteemi teisendamise põhimõtted ja täiendamist vajab I kooliastmes toimuva hindamise ning käitumise hindamise korraldus.

Õppetundide pikkuseks gümnaasiumis on 75 minutit ja 15 minutit on arvestatud õpilaste isesesivaks õppeks, mis arvestatakse juhendatud õppe hulka. Õppekavas on iseseisva õppega seonduv sätestamata ning iseseisva õppe sisu ei kajastu klassipäevikutes. Õppekava üldosas on esitamata valikkursuste kirjeldused, gümnaasiumi lõpetamise korraldus ning matemaatika laialt kursusel kitsale kursusele ja vastupidi ülemineku korraldus.

Vastuolud riikliku õppekavaga oli põhikooli võõrkeelte, matemaatika, loodusainete, sotsiaalainete ja tehnoloogiaõpetuse valdkondade ja ainekavades. Gümnaasiumi õppekavas ei vasta riiklikule õppekavale võõrkeelte, matemaatika, sotsiaalainete ja kehalise kasvatuses valdkonnakavad.

Põhikoolis toimuvad neli korda õppeaastas iseseisva õppimise päevad, mille õppekorraldusega seonduvat õppekava ei esita. Iseseisva õppimise päevadel ei toimu õppetööd kõigis tunniplaanis ette nähtud õppeainetes, mistõttu ei saa õpilased juhendatud õpet õppekavaga ettenähtud mahus. 1. klassides kasutatakse sõnalist hindamist. Klassipäevikutes puudusid I poolaastal kõigis 1. klassi õppeainetes hindamise sissekanded, jaanuari lõpus olid sisse kantud poolaasta kokkuvõtvad hinnangud.

Kooli 47 klassis on hoolekogu nõusolekul ja pidaja otsusega suurendatud klasside täituvuse ülemist piirnormi.

Õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli koolis 124: direktor, kes täidab ka õpetaja ülesandeid, õppealajuhataja, kes täidab ka õpetaja ülesandeid, koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog ning 120 õpetajat. 85 (71%) õpetaja kvalifikatsioon vastab nõuetele, 35 (29%) õpetajal nõuetele vastavat kvalifikatsiooni ei ole.

Koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu nende läbiviidava õppe- ja kasvatusgevuse mahust lähtuvalt ei saa lugeda piisavaks, et tagada õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ja õpitulemuste saavutamine. 73% õppetundidest annavad kvalifikatsiooniga õpetajad. Kvalifikatsiooniga õpetajate õppetöö osakaal on madalaim I kooliastmes, kus 40% tundidest annavad kvalifikatsioonita õpetajad. I kooliastme 10-st eesti keele õpetajast viie kvalifikatsioon pole nõuetekohane.

Viimasel viiel aastal on läbinud pikemaid eesti keel teise keelena metoodikakoolitusi üks õpetaja, pikemaid lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õpe*) põhikoolitusi on läbinud 13 õpetajat. Positiivsena saab välja tuua, et koolis on tehtud ettevalmistused pikema LAK-õppe koolituse läbiviimiseks käesoleval ja järgmisel õppeaastal 4. klassides õpetavatele õpetajatele.

Koolis töötas järelevalve ajal nõuetekohase kvalifikatsiooniga koolipsühholoog ja sotsiaalpedagoog. Logopeedi ja eripedagoogi koolis ei olnud ning nende teenused ei ole tagatud.

Järelevalves vaadeldi 11 eesti keel teise keelena ja eestikeelset ainetundi. Õpetajad kasutasid

tundides eesti keelt, vene keelt vahekeelena kasutasid õpetajad vähesel määral, küll aga kasutasid põhikooli õpilased nii omavahel kui sageli ka õpetajaga rääkides vene keelt. Gümnaasiumiastme tundides kasutati õpilaste aktiivset omavahelist suhtlust võimaldavaid õppeviise, mida põhikooli tundides tehti harvem. Vaadeldud tundide õpetajatele andis tagasisidet direktor ning tagasisides pöörati tähelepanu tunni ülesehitusele, õpilaste aktiivsusele, eesmärkide püstitamisele ja refleksioonile. Koolis teevad tundide vaatlusi direktor, õppealajuhatajad ning mentorõpetajad.

Põhikooli eesti keel teise keelena lõpueksamil nõutud B1-keeletaseme saavutanute osakaal on koolis olnud viimasel neljal aastal 60%, mis on Eesti keskmisest kõrgem. Gümnaasiumi lõpus on eesti keel teise keelena riigieksami tulemused olnud samuti natuke kõrgemad Eesti ja Tallinna keskmistest tulemustest – nõuetekohase B2-keeletaseme saavutab kolmveerand kooli lõpetajatest.

Koolil on kehtiv arengukava perioodiks 2024–2026. Arengukavas on püstitatud eesmärk eestikeelsele õppele üleminekuks ja õpilaste eesti keele oskuse arendamiseks, eesti kultuuri ja ajaloo ulatuslikumaks tundmaõppimiseks. Õppeaasta üldtööplaan, millega peaks viidama arengukavas püstitatud eesmärgid ellu, ei vasta sisult ja vormilt nõuetele, sest eesmärkide täitmiseks ei ole kavandatud ülesandeid ja tegevusi ning määratud tähtaegu.

Vestlusel osalenud õpilased ja lapsevanemad hindasid kõrgelt koolis tehtavaid karjääriplaneerimist toetavaid tegevusi. Koolis pakutakse rohkelt karjääriõpetusega seonduvaid vabaaineid, mille hulgast saavad valida nii põhikooli III kooliastme kui gümnaasiumiõpilased. Koolis käivad külalised, kes räägivad oma elukutsest, karjäärist, õpilased osalevad töövarjupäevadel. Sageli käiakse muuseumides ja teatris. Vanemate sõnul on kooli juhtkond sisse viinud uuendusi ja muudatusi, mis toetavad õpilaste heaolu.

OLUKORRA KIRJELDUS

1. Kooli õppekava ja õppekavast lähtuv õppekorraldus

1.1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses¹ (edaspidi *PGS*) on sätestatud, et koolil tuleb riiklike õppekavade alusel koostada kooli õppekava, mis on õpingute alusdokument ja milles tuuakse eelkõige välja kooli eripärast tulenevad valikud. Õppekava ja selle muudatused peab kehtestama direktor ja eelnevalt tuleb need arvamuse andmiseks esitada kooli õppenõukogule, hoolekogule ja õpilasesindusele².

Kooli õppekava on direktor kehtestanud³. Direktori käskkirja juurde ei ole lisatud kehtestatavat dokumenti. Haldusmenetluse seaduse kohaselt peab haldusakt olema selge ja üheselt mõistetav⁴. Kui käskkiri, millega kehtestatakse õppekava kui kooli õpingute alusdokument, ei esita seda, siis ei ole selge, milline on kehtestatav õppekava. Järelevalves esitati õppekava kehtestamise dokumendist eraldi.

Direktor selgitas, et koolis on hakatud dokumente õigesti vormistama ja ka pidaja on juhtinud tähelepanu asjaolule, et käskkiri ja käskkirjaga kehtestatav dokument peavad kuuluma kokku.

¹ PGS, § 17 lg 1.

² PGS, § 17 lg 2. PGS § 71 lg 2 p 2

³ Direktori 30.08.2024. a käskkiri nr 1-2/30 „Uuendatud kooli õppekava kinnitamine“.

⁴ Haldusmenetluse seadus, § 55 lg 1.

Eelnevalt on õppekava esitatud arvamuse andmiseks kooli õppenõukogule⁵, hoolekogule⁶ ja õpilasesindusele⁷. Kooli õppenõukogu on teinud otsuse kinnitada kooli uus õppekava. Juhime tähelepanu, et õppenõukogu pädevuses ei ole otsustada õppekava kinnitamist.

Õppenõukogu tegevust reguleeriva määruse⁸ kohaselt peab õppenõukogu koosoleku protokollis märkima vastuvõetud otsused, otsuste faktilised ja õiguslikud alused. Järelevalves esitatud õppenõukogu protokollidest nähtus, et enamikes õppenõukogus vastu võetud otsustes ei ole lisatud viidet õiguslikule alusele.

1.2. Põhikooli riiklik õppekava (edaspidi *PRÕK*) ja gümnaasiumi riiklik õppekava (edaspidi *GRÕK*) sätestavad, et kooli õppekava koosneb üldosast ja ainevaldkondade kavadest⁹ ning gümnaasiumis ainevaldkonniti koondatud kohustuslike kursuste kavadest, valikõppeainete ja valikkursuste kavadest¹⁰.

Kooli õppekava üldosa ei ole kooskõlas PGŠis, PRÕKis ja GRÕKis sätestatuga ja vajab täiendamist.

1) PRÕK¹¹ sätestab, et õppekava üldosas esitatakse õppekorraldus: valikõppeainete valik, õppekeelte kasutamine õppeaineti ning riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.

Tunnijaotusplaanis on valikaineteks ette nähtud tundide arvud esitatud, kuid valikaineid nimetatud ei ole. Õppekava esitab, et valikained on 1.–4. ja 6. klassi õpilastele kohustuslikud ja õpilased valivad õppeained kooli poolt pakutavate valikainete seast. Õppekava tunnijaotusplaanis pole aga 1.–2. ning 4.–5. klassis valikaineks tunnimahtu arvestatud. Samas on valikaineks arvestatud III kooliastmes tavaklassides ühe ja kutsesuunitlusega klassides kolme tunni mahus.

Järelevalves selgitas direktor, et võimalus valida valikainete hulgast on 8. klassis, aga 1., 4. ja 6. klassis on valikainete valiku teinud kool ja valikained on tunnijaotusplaanis. 6. ja 8. klassi valikainete kavad on esitatud õppekavas ainekavadena ja üldosas ei ole neid välja toodud. 2024/2025 on kool valinud 6. klasside õpilastele kolm valikainet: "Vesi kui elu allikas", "Meediakirjaoskus" ja "Kodulugu". 8. klasside õpilased saavad igal poolaastal valida ühe valikaine kaheksa võimaliku hulgast: "Visuaalne kunst", "Reaalained reaalses elus", "Kokandus", "Loovmõtlemine", "Persoonibränd", "Meediakirjaoskus", "Väitlusklubi" ja "Juhtimise alused". Kõikidele õpilastele saadetakse poolaasta alguses info valikainete kohta ning registreerimisvorm. Edaspidi lisatakse õppekava üldosasse valikainesüsteemi täpsem kirjeldus.

2) Kooli õppekava ei esita, milliseid õppeained õpitakse vene õppekeelega põhikooli klassides eesti, milliseid teistes keeles. PRÕK¹² kohaselt esitatakse kooli õppekava üldosas eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti.

Vestlusel selgitas direktor, et õppekavasse ei ole tahetud kirjutada, millised õppeained on vene õppekeelega klassides eesti keeles seetõttu, et eesti õppekeele kasutamine sõltub keeleoskusega

⁵ Õppenõukogu 29.08.2024. a koosoleku protokoll nr 1-3.2/14.

⁶ Hoolekogu 29.08.2024. a koosoleku protokoll nr 1-3.3/23.

⁷ Õpilasesinduse 29.08.2024. a koosoleku protokoll nr 2-5/4.

⁸ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 5 lg 8 p 7.

⁹ PRÕK, § 24 lg 5.

¹⁰ GRÕK, § 19 lg 5.

¹¹ PRÕK, § 24 lg 6 p 2.

¹² PRÕK, § 24 lg 6 p 2.

õpetajate olemasolust. Kui ei leita kõrgtasemel eesti keelega õpetajat, siis on õppeaine õppekeeleks vene keel.

Eesti keeles õpetamine peaks olema koolis järjepidev ning õppekeele otsus peab olema tehtud õpilaste eesti keele oskuse arendamise vajadusest lähtudes. Seega peaks eesti õppekeelega õppeainete valik olema teadlik otsus, mis esitatakse õppekavas ja millest lähtutakse olemasolevate õpetajate koolitamisel ja uute värbamisel, et tagada õppekavas sätestatu täitmine.

3) PRÕK¹³ sätestab, et kooli õppekava üldosas tuuakse välja vaba tunniressursi kasutus ja tehtud erisuste põhjendused.

Õppekavas on esitatud, milliste õppeainete mahtusid on võrreldes PRÕKis sätestatuga suurendatud. Tõstetud on eesti keel teise keelena, matemaatika, vene keele ja loodusõpetuse tunnimahu, kuid puudub selgitus, millised on täiendavad tegevused kohustuslike õppeainete suurenenud tunnimahu raames. Erisuste tegemise põhjendusi õppekava üldosas ei esitata.

Ärakuulamisel selgitas kool, et tunnimahu suurendamise põhjusi kajastavad ainekavades esitatud eesmärgid ja õpiväljundid.

Juhime tähelepanu, et PRÕKikohaselt on vaja erisuste tegemise põhjendused esitada õppekava üldosas, mitte ainekavades. Ainekavades kajastuvad erisused eesmärkides ja õpiväljundites, kuid need ei ole põhjendused.

4) PRÕK¹⁴ sätestab ainevaldkondade nädalatundide arvu kooliastmete kaupa. Kool määrab oma õppekavas, kuidas ainevaldkondade ettenähtud nädalatundide arvud jagunevad õppeainete ja klasside vahel.

III kooliastmes on vähendatud tehnoloogiaõpetuse mahtu ühe tunni võrra ja 9. klassis on tehnoloogiaõpetuse asemel valikaine „karjääriõpetus“. PRÕKi¹⁵ kohaselt kooli omapära ja piirkondliku eripära arvestamiseks, kutsealase eelkoolituse või kutseõppe korraldamiseks või valikainete ning lõimitud aine- ja keeleõppe (sealhulgas keelekümbeluse) kasutamiseks võib põhikool kooli hoolekogu nõusolekul muuta riikliku õppekava kohustuslike õppeainete ja läbivate teemade nimistut (sealhulgas liita ning ümber kujundada õppeaineid) ning muuta tunnijaotusplaani, tagades oma kooli õpilastele riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning kooliastme lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute saavutamise. Need erinevused kirjeldatakse kooli õppekavas ning neist teavitatakse õpilaste vanemaid või teovõimelise õpilase puhul õpilast.

Antud juhul on koolis otsustatud kohustusliku õppeaine, tehnoloogiaõpetuse riiklikus õppekavas esitatud miinimummahtu vähendada, mis ei ole kooskõlas PRÕKis sätestatuga. 9. klassi tehnoloogiaõpetuse ainekava esitatud ei ole, ainevaldkonnakavas ei ole märgitud, et tundide arvu oleks vähendatud ja kuidas saavutatakse nõutavad õpitulemused.

Ärakuulamisel selgitas kool, et valikaine „Karjääriõpetus“ on osa tehnoloogiaõpetusest ja sellega saavutatakse tehnoloogiaõpetuse ainekavaga ettenähtud õpiväljundid.

Kooli õppekava üldosas, kus tuleks esitada kõik erisuste tegemiste põhjendused, põhjendusi välja toodud ei ole. Kooli õppekava sätestab, et tehnoloogiaõpetuse tunde on vähendatud ühe

¹³ PRÕK, § 24 lg 6 p 2.

¹⁴ PRÕK, § 15 lg 3.

¹⁵ PRÕK, § 15 lg 5

tunni võrra, et pakkuda valikainet „Karjääriõpetus“, kuid ei selgita, kuidas saavutatakse riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemused.

5) PRÕK¹⁶ sätestab, et õppekava üldosas esitatakse III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord.

Õppekava lisas 5 on esitatud loov-, praktilise töö ja õpilasuurimuse koostamise ja hindamise juhend. Nimetatud juhend hindamise korda ei esita. Kui riiklik õppekava sätestab nõude esitada kord üldosas, siis tuleb vastav kord esitada üldosas, mitte õppekava lisas. Kui koolis soovitakse esitada loovtöödega seoses täiendavaid eeskirju ja nõudeid, siis need on asjakohane esitada lisana.

6) PRÕK¹⁷ sätestab, et õppekava üldosas esitatakse hindamise korraldus.

Õppekavas on sätestatud, et 2. ja 3. klassis hinnatakse eesti keelt, matemaatikat, loodusõpetust, inglise keelt numbriliselt viie palli süsteemis. Kuidas hinnatakse teisi õppeaineid, õppekava ei esita.

Vestlusel selgitas direktor, et 2. ja 3. klassides vajab hindamine õppekavas täpsustamist. Kokku on lepitud, et kasutatakse kombineeritud hindamist, st kui õpilaste õpitulemused on väga head, siis kasutatakse hinnet „5“ ja teistel juhtudel pannakse hinnang „arvestatud“ ja lisatakse sõnaline kommentaar. Nii tahetakse toetada õpilaste eduelamust.

Õppekavas on hindamisega seonduv esitatud kahes kohas: üldosa ptk 5 ja üldosa lisas 2. Seetõttu on raske kogu hindamise korraldusest ülevaadet saada. Hindamine on valdkond, mis õpilaste (ja vanemate) jaoks on väga oluline ja mis tekitab koolides kõige enam vaidlusi ning eriarvamusi. Hindamise korraldus on vajalik selgelt ja mitmeti mõistmist vältivalt kirja panna.

7) PRÕK¹⁸ sätestab, et põhikool võib viie palli süsteemi asemel kasutada koolisisesele teistsugust hindedüsteemi. Kasutatav hindedüsteem ja hinnete viie palli süsteemi teisendamise põhimõtted sätestatakse kooli õppekavas. Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse selle õppeaasta kokkuvõtavad hinded ja käimasoleva õppeveerandi jooksul saadud hinded viie palli süsteemi.

Õppekava ei sätesta sõnaliste hinnangute viie palli süsteemi teisendamise põhimõtteid.

8) PRÕK¹⁹ sätestab, et kool annab õpilasele ja piiratud teovõimega õpilase puhul ka vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise, sealhulgas hoolsuse kohta vähemalt kaks korda õppeaastas kooli õppekavas kehtestatud korras.

Õppekavas on esitatud, et käitumist ja hoolsust hinnatakse hinnetega „eeskujulik“, „hea“, „rahuldav“ ja „mitterahuldav“. Õppekava ei määratle, mis tingimustel hinnatakse käitumist „eeskujulikuks“, „heaks“, „rahuldavaks“ või „mitterahuldavaks“.

Vestlusel selgitas direktor, et õpetajatega on sellest räägitud. Üheks oluliseks kriteeriumiks on klassipäevikusse kantud märkuste puudumine või olemasolu õpilase käitumise kohta.

Vestlusel osalenud põhikooli õpilaste sõnul mõjutab käitumise hinnet kõige rohkem see, kuidas õpilane ennast tunnis üleval peab: kas ajab kaaslasega juttu, hilineb või kas töötab tunnis kaasa.

Vestlusel osalenud õpetajad tõid samuti välja, et oluline on õpilase käitumine tunnis.

PRÕK²⁰ kohaselt tuleb põhikooli kodukorras esitada nõuded õpilase käitumisele. Neist

¹⁶ PRÕK, § 24 lg 6 p 4.

¹⁷ PRÕK, § 24 lg 6 p 5.

¹⁸ PRÕK, § 21 lg 4.

¹⁹ PRÕK, § 19 lg 3.

²⁰ PRÕK, § 19 lg 5.

nõuetest lähtuvalt saab määratleda õppekavas ka käitumise ja hoolsuse tagasisidestamine.

9) PGSi²¹ ja kooli õppekava kohaselt on õppetunni arvestuslik pikkus 45 minutit.

Gümnaasiumis rakendatakse põhimõtet, et toimuvad paaristunnid pikkusega 75 minutit ja 15 minutit jääb iseseisvaks õppeks (kokku 90 minutit). Õppekava ei määratle, mis on iseseisva õppe sisu, kuidas tagatakse õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamine ning kuidas klassipäevikus esitatakse iseseisva õppe sisu ning kestus. GRÕKi²² kohaselt on kooli õppekava õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, milles kirjeldatakse õppe rõhuasetused ja tegevused õppekava täitmiseks. Kooli õppekava üldosas tuleb esitada õppekorraldus²³.

Vestlusel osalenud õpetajad selgitasid, et iseseisva õppe ajaks saavad õpilased ülesandeid, aga seda aega kasutatakse ka teatris ja muuseumides käimiseks. Juba aastaid käivad õpilased Eesti Draamateatris, etendusel käimine on õpilasele kohustuslik ja tuleb kirjutada arvustus. Vahel antakse iseseisvaks õppeks ülesanne otsida lisainfot, lugeda raamatut.

Vestlusel selgitasid juhtkonna liikmed, et õppeaineti on iseseisva töö sisu erinev. See võib olla väljaspool tundi kohustuslik ülesanne, nt teatri külastamine ja arvustuse kirjutamine, muuseumis käik ja selle kohta tagasiside tegemine. Üldjuhul otsustab õpetaja selle sisu ise. Direktori sõnul tähendab iseseisev õpe iseseisvalt materjali/teadmiste omandamist.

Määruse²⁴ kohaselt peetakse õppetegevuse üle arvestust klassipäevikus. Klassipäevikusse märgitakse tunni sisu, paaristunni puhul mõlema sisu²⁵. Kui iseseisev õppimine on osa juhendatud õppest, tuleb see märkida ka klassipäevikusse.

Õppetundide kogumaht peab arvestuslikult välja andma riiklikes õppekavades sätestatud kohustusliku õppemahu. Kui tundide pikkused on erinevad arvestuslikust ühikust, siis kokku peab õppemaht olema kajastatud vastavalt riiklikus õppekavas sätestatud kohustusliku õppe mahule. Õppekavas sätestatud kohustuslik õppemaht kehtib ühtluskooli põhimõttel kõikidele Eesti koolidele samadel alustel. Antud juhul iga vähendatud 15 minutit kohustusliku õppe mahtu tuleb tõendus põhised koolis läbida mõtestatud tegevuste alusel ja selle arvestuslik kulg peab olema kirjeldatud kooli õppekavas ning peab kajastuma õppeinfosüsteemis, st klassipäevikus.

10) GRÕK²⁶ sätestab, et kooli õppekava üldosas esitatakse õppekorraldus, sh vähemalt kohustuslike kursuste ja kooli pakutavate valikkursuste ja valikõppeainete kirjeldused. Tunnijaotusplaanis on esitatud, et õpilased saavad valida kaheksa valikkursust, kõik eestikeelsed. Üldosa ei esita, milliste valikkursuste hulgast õpilased valida saavad.

Vestlusel selgitasid juhtkonnaliikmed, et õpilased saavad valida valikkursuste ja vabaainete hulgast. Valikkursused on kõik eestikeelsed ja neid peab õpilane valima. Vabaaineid õpilane valima ei pea ja neid lõputunnistusele ei kanta.

Ärakuulamisel selgitas kool, et valikkursuste ainekavad on kooli õppekavas esitatud. Juhime

²¹ PGS, § 24 lg 5.

²² GRÕK, § 19 lg 1.

²³ GRÕK, § 19 lg 6 p 2.

²⁴ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 11 lg 1.

²⁵ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 12 lg 4.

²⁶ GRÕK, § 19 lg 6 p 2.

tähelepanu, et valikkursuste ja valikõppeainete kirjeldused tuleb esitada õppekava üldosas.

11) GRÕK²⁷ sätestab, et kooli õppekava üldosas esitatakse gümnaasiumi lõpetamise korraldus. Õppekavas on esitatud gümnaasiumi lõpetamise tingimused, sh vajadus sooritada koolieksam. Kuidas on koolieksam korraldatud, õppekava ei esita.

Vestlusel osalenud gümnaasiumiõpilased selgitasid, et koolieksami saab sooritada õppeaines, mille kõik kursused on läbitud. Samuti saab sooritada koolieksami ka valikaines, milles on vähemalt kolm kursust.

Direktor selgitas, et gümnaasiumi lõpetaja peab olema läbinud 100 kursust ja koolieksami aine saab valida kõigi õppeainete hulgast. Eksam on kaheosaline: praktiline või suuline ja teoreetiline osa.

12) GRÕK²⁸ sätestab, et õpilase õppekoormusesse kuuluvad kohustuslikud kursused kõigis ainevaldkondades, arvestades võimalust valida kitsa ja laia matemaatika vahel. Lisaks sätestab GRÕK²⁹, et kitsa matemaatika järgi õppinud õpilastel on õigus üle minna laiale matemaatikale ja laia matemaatika järgi õppinud õpilastel kitsale matemaatikale. Ülemineku tingimused sätestab kool oma õppekavas.

Kooli õppekavas vastavaid ülemineku tingimusi kirjeldatud ei ole.

13) Kooli õppekava üldosa juurde kuuluvad peale ainevaldkonnakavade mitmed lisad, sh õpilaste hindamise kord, loov-, praktilise töö ja õpilasuurimuse koostamise ja hindamise kord. Nimetatud korrad peab esitama kooli õppekava üldosas.

1.3. Põhikooli võõrkeelte, matemaatika, loodusainete, sotsiaalainete ja tehnoloogiaõpetuse valdkondade kavades ja ainekavades on vastuolud riiklikus õppekavas sätestatuga ja need vajavad täiendamist.

1) Põhikooli võõrkeelte valdkonnakavas ei vasta PRÕKi³⁰ nõuetele valdkonnakava üldosa ja A-võõrkeele ainekavad.

Valdkonnakava üldosas ei ole esitatud üldpädevuste arengu toetamise viise. A-võõrkeele klassiti esitatud õpitulemused on kirjeldatud osaliselt eesti keel teise keelena ainekava alusel ega vasta kehtivale ainekavale.

PRÕK³¹ sätestab, et ainevaldkondade õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise viisid esitatakse kõigi valdkonda kuuluvate õppeainete kohta tervikuna. Valdkonnakavas ei ole esitatud üldpädevuste toetamise viise. Esitatud on üldised soovitusel, nt LAK-õppe elementide kasutamiseks, kuid ei ole täpsustatud, kuidas kool seda teeb ning kuidas seekaudu üldpädevusi toetab. Tuleb lisada üldpädevuste arengu toetamise viisid.

2) Põhikooli matemaatika valdkonnakavas ei vasta PRÕKi³² nõuetele valdkonnakava üldosa ja matemaatika ainekava. Valdkonnakava üldosas puuduvad matemaatika õppeainest lähtuvad üldpädevuste arengu toetamise, õppekava läbivate teemade rakendamise ja teiste õppeainetega lõimingu viisid.

²⁷ GRÕK, § 19 lg 6 p 4.

²⁸ GRÕK § 11 lg 4.

²⁹ GRÕK, lisa 5 p 1.3.

³⁰ PRÕK, § 24 lg 7; lisa 8 p 2.1..

³¹ PRÕK, § 24 lg 7

³² PRÕK, § 24 lg 7; § 5 lg 4 p 2; lisa 5.

- 3) Põhikooli loodusainete valdkonnakavas ei vasta PRÕKi³³ nõuetele loodusõpetuse I kooliastme ainekava, milles puuduvad loodusõpetuse õpitulemused.
- 4) Põhikooli sotsiaalainete valdkonnakavas ei vasta PRÕKi³⁴ nõuetele valdkonnakava üldosa, inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse ainekavad. Valdkonnakava üldosas puuduvad üldpädevuste arengu toetamise, õppekava läbivate teemade rakendamise ja teiste õppeainetega lõimingu viisid. Inimeseõpetuse ainekavas puuduvad teine ja kolmas kooliaste. Ajaloo ainekavas on 5. klassis õppesisu üle koormatud ega ole teostatav 35 õppetunniga aastas. Ühiskonnaõpetuse ainekavas puuduvad teise kooliastme olulised õppeained.
- 5) Põhikooli tehnoloogia valdkonnakava ei vasta PRÕKi³⁵ nõuetele, sest puudub 9. klassi ainekava ning selgitus ainekava puudumise kohta.

1.4. Gümnaasiumi võõrkeelte, matemaatika, sotsiaalainete ja kehalise kasvatuses valdkonnakavad ei ole kooskõlas riikliku õppekavaga ja vajavad täiendamist.

- 1) Gümnaasiumi võõrkeelte valdkonnakavas ei vasta GRÕKi³⁶ nõuetele valdkonnakava üldosa, milles on kirjeldamata üldpädevuste arengu toetamine.
- 2) Gümnaasiumi matemaatika valdkonnakavas ei vasta GRÕKi³⁷ nõuetele valdkonnakava üldosa, milles puuduvad matemaatika ainevaldkonnast lähtuvad üldpädevuste, õppekava läbivate teemade ja lõimingu rakendamise viisid.
- 3) Gümnaasiumi sotsiaalainete valdkonnakavas ei vasta GRÕKi³⁸ nõuetele ajaloo ainekava, milles 3. kursuse kirjeldus ei lähtu riikliku õppekava lisast 6.
- 4) Gümnaasiumi kehalise kasvatuses valdkonnakava ei vasta GRÕKi³⁹ nõuetele, sest puudub kehalise kasvatuses ainekava.

1.5. Seadus⁴⁰ sätestab, et direktor kehtestab kooli päevakava, mis kajastab õppetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste järjestust ja ajalist kestust. Kooli päevakava osaks on tunniplaan⁴¹.

Kooli päevakava on direktor kehtestanud⁴². Päevakavaga koos kehtestab direktor ka tunniplani.

1.6. Kool peab õppetööd korraldades lähtuma õppekavast, mis on kooli õpingute alusdokument⁴³.

- 1) Päevakavast ilmnes, et neli korda õppeaastas toimuvad iseseisva õppimise päevad. Kooli õppekava nendega seonduvat ei esita, kuigi tegemist on tavapärasest õppekorraldusest

³³ PRÕK, lisa 4 p 2.1.

³⁴ PRÕK, § 24 lg 7; PRÕK, § 5 lg 4 p 2 ja PRÕK, lisa 6 p 2.

³⁵ PRÕK, § 24 lg 7 ja PRÕK, lisa 7 p 2.1.

³⁶ GRÕK, § 19 lg 7.

³⁷ GRÕK, § 19 lg 7.

³⁸ GRÕK, lisa 6 p 2.1.

³⁹ GRÕK, § 19 lg 7 ja GRÕK, lisa 2.

⁴⁰ PGS, § 25 lg 6.

⁴¹ Sotsiaalministri 27.03.2001. a määrus nr 36 „Tervisekaitseõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele“, § 10 lg 1.

⁴² Direktori 20.01.2025.a käskkiri nr 1-2/13 „Päevakava kehtestamine“.

⁴³ PGS, § 17 lg 1.

erineva õppega. PRÕKi⁴⁴ kohaselt tuleb õppekorraldusega seonduv esitada kooli õppekava üldosas.

Ära kuulamisel tõi kool välja, et iseseisva õppe päevadega seonduvat märgitakse kooli õppekava üldosa erinevates punktides: I ptk punktis 4.5, II ptk punktis 2, III ptk punktis 4.12, VI ptk punktis 2.4 ja IX ptk punktis 5. Juhime tähelepanu, et neis erinevates punktides mainitakse iseseisvat õpet või iseseisva õppe päevi kui üht tegevust või põhimõtet. Õppekava aga ei esita, mismoodi toimub õppekorraldus iseseisva õppe päeval, kuidas on tagatud juhendatud õpe ja õpilaste turvalisus tavaõppes erineva õppekorraldusega päevadel. Direktori kehtestatud päevakava kehtib koolis toimuvale õppetegevusele. Õppeaastas peab olema 175 õppepäeva, kui osa neist õppepäevadest on teistest erineva õppekorraldusega, siis peab õppekava ja kooli päevakava esitama sellise õppekorraldusega soenduva. Praegu koolis IÕP-de korraldust ükski kooli õigusakt ei reguleeri.

Iseseisva õppimise päevad toimuvad koolis esimest aastat. Sellist õppevormi hakati kasutama kahel põhjusel: toetada õpilaste kujunemist enastjuhtivaks õppijaks ja olla valmis laiemaks distantsõppeks. Iseseisva õppija päevaks saavad õpilased kaht või kolme õppeainet lõimivad ülesanded. Iga iseseisva õppija päeva eel otsustavad õpetajad, milliseid aineid mingis klassis lõimitakse.

Direktor selgitas, et õpilastel on vajadusel võimalik olla sel päeval kooli raamatukogus.

Juhime tähelepanu, et iseseisva õppe päev peab olema korraldatud selliselt, et õpilasele oleks tagatud juhendatud õpe vastavalt kooli päevakavas ettenähtud ajavahemikule. Õpilasel peab olema võimalus iseseisva õppe päeval õppida koolis ning saada vajadusel abi aineõpetajalt. Vägivalla ennetamiseks ning turvalisuse tagamiseks peab koolis olema tagatud järelevalve õpilaste üle kogu õppepäeva vältel⁴⁵.

PGSi⁴⁶ kohaselt on õpilasel õigus ja kohustus täita õpiülesandeid ja osaleda temale kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes. Kooli õppekavas, päevakavas ja tunniplaanis tuleb esitada õppe ja kasvatus korralduse aeg ja viisid⁴⁷. Õpilastele tuleb tagada juhendatud õpe ettenähtud mahus kõigis õppeainetes.

Järelevalves selgus, et kõikides õppeainetes, mis on sellel päeval tunniplaanis ette nähtud, õppetööd ei korraldatud. Klassipäevikusse on sel juhul tunni sisusse kirjutatud, et toimus iseseisva õppimise päev, mis osundab, et õpet antud õppeaines sel päeval ei toimunud.

Seega ei ole nendel päevadel tagatud õpilastele õppetöö kõigis õppeainetes, millele on kooli päevakavas õppetöö aeg ette nähtud. Niimoodi õppetööd korraldades ei taga kool õppetööd kõigis õppeainetes õppekavas ettenähtud mahus ning koolis toimuv tegelik õpe ei ole kooskõlas PGSi sätetega⁴⁸.

Ära kuulamisel selgitati, et õpilased saavad juhendatud õpet õppekavas ettenähtud mahus, sest iseseisva õppimise päevadel (edaspidi IÕP) saavad õpilased juhendatud õpet õpetajate kirjalike juhendite kaudu ning suuliste meetodiliste juhiste abil, mis antakse enne IÕP-päeva algust. IÕP-päevad sisaldavad tavaliselt 2–3 lõimitud ülesannet, mis toetavad ainealaseid ja keelelisi oskusi ning arendavad iseseisva õppimise võimekust. Ülesannete valik toimub vastavalt

⁴⁴ PRÕK, § 24 lg 6 p 2.

⁴⁵ PGS, § 44 lg 4.

⁴⁶ PGS, § 35 lg 1.

⁴⁷ PRÕK, § 15 lg 1.

⁴⁸ PGS, § 24 lg 5.

õppekava täitmisele ja ainete õpitulemustele. IÕP-päevad on planeeritud erinevatele nädalapäevadele, mis toetavad nii üldise õppekava kui ka iga ainekavade eesmärkide ning õpiväljundite saavutamist.

Seega selgitas kool äraskuulamisel, mismoodi toimub õppekorraldus IÕP-del, kuid nagu õiendi käesolevas punktis on välja toodud, siis üheski kooli dokumendis IÕP-de õppekorraldust esitatud ei ole.

Juhime tähelepanu, et õppekava alusel kooli päevakavas esitatud õppetegevuse üle peetakse arvestust klassipäevikus, toimunud õppetegevus tuleb kanda klassipäevikusse⁴⁹. Klassipäevikusse tuleb märkida toimunud tunni sisu⁵⁰. Antud juhul ei kajastunud klassipäevikutes õppekava alusel koostatud tunniplaanis ettenähtud õppetöö toimumine ettenähtud mahus. Kui IÕP-l antavad lõimitud õpiülesanded hõlmavad teatud õppeainete õpitulemusi, siis tuleb vastav õppetöö kanda ka klassipäevikusse. IÕP ja IÕPga nädala jaoks saab teha eraldi tunniplaani, kus arvestatakse sellega, millistes õppeainetes toimub õppetöö IÕP-l ja selle kohaselt muuta nädala tunniplaani nii, et juhendatud õpe toimuks ettenähtud mahus kõigis õppeainetes.

1.7. Õppekava esitab, et 1. klassides kogu õppeaasta vältel ja 4. klassis I trimestril kasutatakse sõnalist hindamist. Kuidas seda tehakse, õppekava ei määratle.

Klassipäevikutest nähtus (13.01.2025 seisuga), et 1. klassides polnud üheski õppeaines sisse kantud ühtki hinnangut ega sõnalist tagasisidet. PRÕK⁵¹ sätestab, et hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa. Jaanuari lõpuks olid päevikutesse kantud poolaastahinnangud, kuid nende kujunemist klassipäevikutest ei nähtu.

Määruse⁵² kohaselt tuleb õppimise käigus saadud hinded (hinnangud) kanda klassipäevikusse. Direktor selgitas vestlusel, et igas õppeaines on õpetajal koostatud maatriks: õpiväljundid ja nende saavutamise kolm taset. Tagasiside kirjutatakse sellest lähtuvalt.

Selgitame, et õppimisele peab pidevalt andma tagasisidet õpitulemuste saavutamisest lähtuvalt. On mõistetav, et osa tagasisidest on suuline, kuid olukord, kus viie kuu jooksul toimunud õppetöö kohta ei ole klassipäevikusse kantud ühegi õpitulemuse omandamise kohta infot, ei toeta õppimist ning õppimise planeerimist. Õpilased ja lapsevanemad peavad saama tagasisidet ning ka õpetajal on vajalik koguda infot õpilase õpitulemuste kohta. Kooli õppekavas peab esitama, mismoodi toimub tagasiside andmine ja esitamine.

1.8. Eesti keel teise keelena tundide arv vene õppekeelega klassides (2.–3. ja 5.–9. kl) on kooskõlas PRÕKis⁵³ sätestatuga.

⁴⁹ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 11 lg 1

⁵⁰ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 12 lg 4.

⁵¹ PRÕK, § 19 lg 2.

⁵² Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 13 lg 1.

⁵³ PRÕK, lisa 1 p 1.2.

1.9. PGS⁵⁴ sätestab põhikooli õpilaste arvud klassis ja õpperühmas. Klassi täitumuse ülemine piirnorm põhikoolis on 24 õpilast⁵⁵. Kui õpe on korraldatud õpperühmadena, kohaldatakse ka õpperühmadele klassi täitumuse ülemist piirnormi.

Kooli pidaja võib erandjuhul direktori ettepanekul ja hoolekogu nõusolekul suurendada õpilaste arvu üle sätestatud piirnormi üheks õppeaastaks konkreetses klassis juhul, kui kõik tervisekaitse- ja ohutusnõuded on täidetud⁵⁶.

Hoolekogu⁵⁷ on andud nõusoleku 47 klassis õpilaste arvu suurendamiseks. Pidaja⁵⁸ on kehtestanud koolis klasside täitumuse ülemise piirnormi 2024/2025. õppeaastaks. 1. klassides on õpilaste arv seaduses sätestatud piires, vaid 1.A klassis on pidaja kehtestanud klassi täitumuse ülemiseks piirnormiks 26 õpilast põhjusel, et katsete tulemusel vastu võetud õpilastel olid tulemused võrdsed. Alates 2. klassidest on ülemise piirnormi tõstmise põhjuseks märgitud, et klassid olid varasemalt üle piirmäära komplekteeritud. Klassides oli õpilaste arv vastavuses pidaja otsusega.

Juhime kooli ja pidaja tähelepanu asjaolule, et seaduses sätestatud klassi täitumuse ülemine piirnorm on seatud õpilaste heaolu ja õppimist silmas pidades. Piirnormi pidev ületamine ja piirnormist suuremate klasside moodustamine juba alates 1. klassist ning aastast aastasse osutab, et õpilaste heaolu ei tähtsustata.

1.10. Ettepanekud direktorile

1.10.1. Esitada hindamisega seonduv tervikuna kooli õppekava üldosas, et tagada arusaadavus ja selgus.

1.10.2. Esitada kõik vajalikud põhimõtted ja korrad (õpilaste hindamise kord, loov-, praktilise töö ja õpilasuuringu koostamise ja hindamise kord) õppekava üldosas, mitte üldosa juurde kuuluvate lisadena, et vältida osade põhimõtete kordumist ja luua parem ülevaade kooli õppe- ja kasvatustegevusest.

1.10.3. Õppekavas täiendada sõnalise hindamisega seonduvat, sh sagedust ja kokkuvõtvate hinnangute kujunemist, et kõigile oleks teada, mismoodi on õige toimida.

1.10.4. Kasutada ainekavade koostamiseks ühtset struktuuri ja esitada ainekava lahtikirjutus klassiti ühtse dokumendina.

1.10.5. Õppenõukogu koosolekul vastu võetud otsustesse märkida järjepidevalt õiguslikud alused, mille alusel õppenõukogu on otsuse teinud.

1.10.6. Leida võimalusi väiksema õpilaste arvuga klasside moodustamiseks, tagamaks paremad võimalused õpilaste arengu toetamiseks ning õppetundides erinevate meetodikate rakendamiseks.

1.11. Ettekirjutused pidajale

1.11.1. Tagada kooli õppekava üldosa vastavus Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrusele nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrusele nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ järgmistes osades:

⁵⁴ PGS, § 26.

⁵⁵ PGS, § 26 lg 1.

⁵⁶ PGS, § 26 lg 3.

⁵⁷ Hoolekogu 28.08.2024. a koosoleku protokoll nr 1-3-3/4.

⁵⁸ Tallinna Haridusameti juhataja 07.01.2025. a käskkiri nr T-7-1/25/9 „Klassi täituvuse ülemise piirnormi kehtestamine Tallinna Linnamäe Vene Lütseumis 2024/2025. õppeaastal“.

- 1.11.1.1. Tagada põhikoolis pakutavate valikõppeainete valik, õppekeelte kasutamine ning riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjenduste esitamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõike 6 punktis 2 sätestatust.
- 1.11.1.2. Tagada III kooliastmes tehnoloogiaõpetuse riiklikus õppekavas sätestatud miinimummahus õpetamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 15 lõigetes 3 ja 5 sätestatust.
- 1.11.1.3. Tagada III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise korra esitamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõike 6 punktist 4.
- 1.11.1.4. Tagada kõigi I ja II kooliastmel kasutatavate sõnaliste hinnangute kasutamise sätestamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 21 lõikest 4.
- 1.11.1.5. Tagada I kooliastmes viie palli süsteemi asemel kasutatava hindedüsteemi viie palli süsteemi teisendamise põhimõtete esitamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 21 lõikest 4.
- 1.11.1.6. Tagada kooli õppekava üldosas iseseisva õppe päevade korralduse kui koolis rakendatava õppekorraldusliku erisuse esitamine, arvestades õpilaste õigusega iseseisva õppe päeval täita õpiülesandeid ja osaleda kooli päevakavas või individuaalses õppekavas ettenähtud õppes, saada juhendatud õpet päevakavas ettenähtud ajavahemikus ning arvestades, et õpilastele tuleb tagada järelevalve kogu õppepäeva vältel vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 24 lõikele 5, § 35 lõikele 1 ja § 44 lõikele 4 ja lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõike 6 punktis 2 sätestatust.
- 1.11.1.7. Tagada õppekavas korra kehtestamine, kuidas annab kool õpilasele ja piiratud teovõimega õpilase puhul ka vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta vähemalt kaks korda õppeaastas, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 19 lõigetest 3 ja 5.
- 1.11.1.8. Tagada õppekavas gümnaasiumi õppekorralduses õpilastele põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 24 lõikes 5 sätestatud mahus õppe tagamise korraldus, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõikes 1 ja lõike 6 punktis 2 sätestatust ning käesoleva õiendi punkti 1.2 alapunktis 9 kirjeldatust.
- 1.11.1.9. Tagada gümnaasiumi õppekorralduses kooli pakutavate valikkursuste ja valikõppeainete kirjelduste esitamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõike 6 punktis 2 sätestatust.
- 1.11.1.10. Tagada gümnaasiumi lõpetamise korralduse esitamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõike 6 punktist 4.

- 1.11.1.11. Tagada gümnaasiumis kitsalt matemaatikalt laiale matemaatikale ning laialt matemaatikalt kitsale matemaatikale ülemineku tingimused vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 11 lõikele 4 ja lisa 5 punktile 1.3.

Ettekirjutuse 1.11.1 täitmise tähtaeg: 01.09.2025.

- 1.11.2. Tagada kooli õppekava põhikooli ainekavade vastavus Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrusele nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ järgmistes punktides:

- 1.11.2.1. Tagada võõrkeelte valdkonnakava üldosa ja A-võõrkeele ainekavade koostamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõikele 7 ja lisa 8 punktile 2.1.

- 1.11.2.2. Tagada matemaatika ainekava koostamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõikele 7, § 5 lõike 4 punktile 2 ja lisale 5.

- 1.11.2.3. Tagada loodusainete valdkonnakavas loodusõpetuse I kooliastme ainekava koostamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ lisa 4 punktile 2.1.

- 1.11.2.4. Tagada sotsiaalainete valdkonnakava üldosa, inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse ainekavade koostamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõikele 7, § 5 lõike 4 punktile 2 ja lisa 6 punktile 2.

- 1.11.2.5. Tagada tehnoloogia valdkonnakava koostamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõikele 7 ja lisa 7 punktile 2.1.

Ettekirjutuse 1.11.2 täitmise tähtaeg: 01.09.2025.

- 1.11.3. Tagada kooli õppekava gümnaasiumi ainekavade kooskõla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruses nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ kehtestatud järgmistes punktides:

- 1.11.3.1. Tagada võõrkeelte valdkonnakava üldosas üldpädevuste arengu toetamise esitamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõikele 7.

- 1.11.3.2. Tagada matemaatika valdkonnakava üldosas üldpädevuste, õppekava läbivate teemade ja lõimigu rakendamise viiside esitamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõikele 7.

- 1.11.3.3. Tagada sotsiaalainete valdkonnakavas ajaloo ainekava koostamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ lisa 6 punktile 2.1.

- 1.11.3.4. Tagada kehalise kasvatus ainekava koostamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõikele 7 ja lisa 2 punktile 2.1.

Ettekirjutuse 1.11.3 täitmise tähtaeg: 01.09.2025.

- 1.11.4. Tagada põhikoolis õpilastele õppekavas ette nähtud mahus juhendatud õppe võimaldamine, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 24 lõikest 5 ja Vabariigi

Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 15 lõikest 1 ja õiendi punktis 1.6 kirjeldatust. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.07.2025.

2. Kooli õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon

Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavust seaduses sätestatud nõuetele ja võrreldi EHISesse kantud andmete (väljavõte 20.01.2025) vastavust kvalifikatsiooni tõendavatele dokumentidele.

2.1. Õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli koolis 124: direktor, kes täidab ka õpetaja ülesandeid, õppealajuhataja, kes täidab ka õpetaja ülesandeid, koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog ning 120 õpetajat.

85 (71%) õpetaja kvalifikatsioon vastab nõuetele, 35 õpetajal nõuetele vastavat kvalifikatsiooni ei ole.

Seadus⁵⁹ sätestab, et koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arv peab nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt olema piisav, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine.

Koolis ei vasta 35 õpetaja kvalifikatsioon nõuetele. EHISe andmetel antakse koolis 2401 õppetundi, millest 660 (27%) annavad kvalifikatsioonita õpetajad, seega kvalifikatsiooniga õpetajad annavad 73% õppetundidest.

I kooliastmes annavad õpetajad EHISe andmetel 515 õppetundi, millest 204 (40%) annavad kvalifikatsioonita õpetajad.

II kooliastmes annavad õpetajad 619 õppetundi, millest 209 (34%) annavad kvalifikatsioonita õpetajad.

III kooliastmes annavad õpetajad 591 õppetundi, millest 118 (20%) annavad kvalifikatsioonita õpetajad.

Gümnaasiumiastmes annavad õpetajad 656 õppetundi, millest 109 (17%) annavad kvalifikatsioonita õpetajad.

Koolis on I ja II kooliastmes kvalifikatsioonita õpetajate õppetöö osakaal kõrge. I kooliastmes peavad õpilased omandama olulisemad baasteadmised, õpioskused ja õpiharjumused. Järelevalves külastatud tundidest nähtus, et kvalifikatsioonita õpetajatel oli probleeme õppetöö juhtimisega ning õpilastele õppimiseks soodsama keskkonna loomisega.

Koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt ei saa lugeda piisavaks, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ja õpitulemuste saavutamine.

Äraakuulamisel esitati vastulause, et seadus ei sätesta täpset arvu või protsenti kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavuse osas. Tõdeti, et kuigi koolis esineb hetkel mõningaid puudujääke õpetajate kvalifikatsioonis, tagatakse siiski kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ja õpitulemuste saavutamine. Õppeprotsessi toetavad pedagoogide pidev professionaalne areng, mentorlus ning täienduskoolitused, mis aitavad tagada kvaliteetsu ja tulemusliku õppetöö.

⁵⁹ PGS, § 74 lg 9.

Selgitame, et õigusaktide kohaselt peab kõigi õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon vastama kehtestatud nõuetele. Olukord, kus mõne töötaja kvalifikatsioon pole nõuetekohane, on pigem ajutine erandolukord, mille lahendamise nimel tuleb teha nii kooli pidajal kui koolil pingutusi. Piisavuse hindamine on ministeeriumi kaalutusotsus, mis tehakse lähtuvalt põhimõttest, et üldjuhul peavad õppetööd läbi viima õpetajad, kelle kvalifikatsioon vastab nõuetele. Koolil ei tohiks olla ükski ainevaldkond katmata kvalifitseeritud õpetajatega, samuti ei tohiks ühegi õpilase vaatest valdavat osa tema õppetööst läbi viia õpetaja, kelle kvalifikatsioon nõuetele ei vasta. Piisavuse hinnangu andmisel lähtume õppekava järgi antavate tundide arvust ning sellest, kui suure osa tundidest annavad nõuetekohase kvalifikatsiooniga ning kui suure osa kvalifikatsioonita õpetajad. Veel hindame iga kooli puhul, kas on kooliastmeid ja/või õppeaineid, mille õpetajatel pole nõuetekohast kvalifikatsiooni. Koolis annavad rohkem kui kolmandiku I ja II kooliastme õppetundidest nõuetekohase kvalifikatsioonita õpetajad, seega ei saa lugeda koolis töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arvu nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt piisavaks.

Ühel õpetajal, kes õpetab eesti keeles, puudub C1-tasemel keeleoskus. Seaduse⁶⁰ kohaselt ei saa direktor vajaliku keeleoskuseta isikuga sõlmida ka tähtjalist töölepingut. Määrus⁶¹ sätestab, et C1-tasemel eesti keele oskust nõutakse üldhariduskooli ja kutseõppeasutuse õpetajatelt, abiõpetajatelt ja teistelt õppe- ja kasvatusalal töötavatelt isikutelt, v.a õpetajad, kes töötavad üldhariduskooli klassis, mille õppekeel on eesti keelest erinev keel. Seadus⁶² sätestab, et kui haldusjärelevalve käigus on tuvastatud õpetaja mittevastavus kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele, on õigus teha ettekirjutus ametikoha täitmiseks isikuga, kes vastab kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele.

Direktor selgitas, et antud töötaja puhul põhjustas segaduse Keeleameti tõendi tõlgendamine. Temaga on sõlmitud tähtjaline tööleping. Töötaja valdab eesti keelt ning ta on valmis minema keeleksamile.

Kümnel õpetajal, kellel on keeleoskuse B1-tase ja kes õpetavad vene õppekeelega klassis, on võimalik viia oma keeleoskus nõuetega vastavusse 1. augustiks 2025⁶³ ja saavutada nõuetekohane kvalifikatsioon. Kui nad tähtjaks keeleoskuse B2-taset ei saavuta, ei saa nad õpetajatena töötamist jätkata.

Direktor selgitas vestlusel, et enamik neist B2-taseme eksamile ei lähe ning koolis õpetajana töötamist jätkata ei saa.

Kümnel õpetajal on võimalik saavutada nõuetekohane kvalifikatsioon õpetajakutse omandamisega. Õpetajakutset saab taotleda kaks korda aastas, veebruaris ning oktoobris, seega on nende puhul kvalifikatsiooni omandamine võimalik aasta jooksul.

15 õpetajal ei ole magistrikraadi ja õpetajakutset. Neist viis õpivad magistritaseme õppes. Seega kümnel õpetajal ei ole võimalik omanda nõuetekohast kvalifikatsiooni lähiajal.

⁶⁰ PGS, § 74¹ lg 4; § 74 lg 7.

⁶¹ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 9 p 7¹.

⁶² PGS, § 87 lg 3¹ p 1.

⁶³ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 10 lg 6.

2.2. Direktor peab tegema kõik endast sõltuva, et täita õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohad nõuetekohase kvalifikatsiooni ja erialase ettevalmistusega töötajatega. Kui õpetaja vaba ametikoha täitmiseks korraldataval konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, võib direktor sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus ning kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada kooli õppekavas määratud õpiesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine, ning kelle eesti keele oskus vastab keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele⁶⁴.

PGS⁶⁵ sätestab õpetajate kvalifikatsiooninõuded ja õigusaktide kohaselt peab kõigi õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon vastama kehtestatud nõuetele. Olukord, kus mõne õpetaja kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane, on ajutine erandolukord, mille lahendamise nimel tuleb nii kooli pidajal kui ka koolil teha pingutusi.

Esmane on koolijuhi ülesanne hinnata õpetajate kvalifikatsiooni õigesti. Koolis oli järelevalve alguses kvalifikatsioon hinnatud valesti nõuetekohaseks kõigil õpetajatel, kellel ei ole vajalikku B2-keeletaset.

Direktor selgitas, et ta lähtus nende õpetajate kvalifikatsiooni hinnates sellest, et need õpetajad võivad töötada kuni 01.08.2025.

Juhime tähelepanu, et õpetaja kvalifikatsiooninõueteks on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele⁶⁶. Keeleseaduse alusel kehtestatud määrusega⁶⁷ anti õpetajatele, kes töötasid 1. juulil 2024 üldhariduskoolis või üldharidusklassis, mille õppekeeleks on eesti keelest erinev keel, võimaluse viia oma keeleoskus nõuetega vastavusse 1. augustiks 2025, kui õpetaja valdab eesti keelt vähemalt B1-tasemel. Kuni selle tähtpäevani ei ole keeleoskuse puudumine töölepingu ülesütleamise aluseks. Kuid antud määruse säte ei reguleeri õpetajate kvalifikatsiooni ja nõuetekohase keeleoskusega õpetaja ei ole nõuetekohase kvalifikatsiooniga.

Koolis on tähtajatud töölepingud sõlmitud veel kaheksa õpetajaga, kelle kvalifikatsioon pole nõuetekohane kas õpetajakutse puudumise või magistrikraadi ja õpetajakutse puudumise tõttu ning kellega oleks pidanud sõlmima tähtajalised töölepingud kuni üheks aastaks⁶⁸. Neist üks töötab 2017. aastast, kolm 2018. aastast. Nii toimides on koolijuht andnud neile õpetajatele info, et nende kvalifikatsiooniga on kõik korras ja nad võivad koolis tähtajatult töötada. Kui kvalifikatsioonita õpetajatega on sõlmitud tähtajatud töölepingud, siis ei korraldata nende ametikohtadele ka avalikke konkursse.

Vestlusel selgitas direktor, et paljudel juhtudel on tegemist eelmise direktori sõlmitud töölepingutega ning ta loodab, et pidajapoolse nõustamisega ja pidaja abil saab kvalifikatsioonita õpetajate tähtajatud töölepingud muudetud tähtajaliseks.

Juhime tähelepanu, et direktor on töötanud juba kaks õppeaastat ning selle aja jooksul oleks pidanud õpetajate kvalifikatsiooni hindama ning töölepingutega seotud küsimused lahendama.

⁶⁴ PGS, § 74 lg 7.

⁶⁵ PGS, § 74¹ lg-d 4 ja 5.

⁶⁶ PGS, § 74¹ lg 4.

⁶⁷ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 10 lg 6.

⁶⁸ PGS, § 74 lg 7.

Direktor selgitas, et igale kooli tööle tulnud uuele õpetajale määratakse mentor, kelleks on kas aineühenduse juht või kogenud õpetaja. Põhikooliõpetaja mentoriks võib olla ka gümnaasiumiastme õpetaja. Koolis jälgib juhtkond ka õpilaste õppetulemusi ja kui nendest on näha, et õpetaja vajab tuge, siis määratakse õpetajale mentor. Mentori üleandeks on käia õpetaja tundides ja aidata tunde ette valmistada. Direktor ja õppealajuhataja käivad vajadusel samuti tunde vaatamas. Õpetajaid saadetakse ka koolitustele. Direktor tõi näite, kuidas on innustatud õpetajakutseta õpetajaid osalema kutse taotlemist ettevalmistavatel koolitustel ja palutud koolipidajal korraldada vastavaid koolitusi tsentraalselt.

Koolis on õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute vaba ametikoha täitmiseks korraldatava konkursi läbiviimise kord, mille on hoolekogu kinnitanud⁶⁹, nagu seaduses⁷⁰ ette nähtud. Järelevalves esitati hoolekogu protokoll ja kinnitatud avalike konkursside kord eraldi, mistõttu ei ole selge, millise avalike konkursside korra hoolekogu kinnitas.

2024. aasta märtsikuust alates toimusid avalikud konkursid, millega otsiti paljude ainete ja klassiõpetajaid. Konkursiga otsiti ka eesti keele õpetajaid. Kokku värvati enne õppeaasta algust 25 põhiaine õpetajat, kellest kaks kolmandikku ei oma nõuetekohast kvalifikatsiooni. Mitmete õpetajate ametikohtadele olid konkursid välja kuulutatud ka detsembris. Konkursiga õnnestus värvata üks kvalifikatsiooniga matemaatikaõpetaja.

Direktor vastutab õppe- ja kasvatustegevuse korralduse ja tulemuslikkuse eest⁷¹. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemuslikkuse üheks tingimuseks on nõuetekohase kvalifikatsiooniga õpetajate olemasolu.

2.3. Eesti keelt teise keelena ja eesti kirjandust annavad koolis 27 õpetajat.

Neist seitsme kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane. I kooliastme kümnest eesti keele õpetajast viie kvalifikatsioon ei ole nõuetekohane. I kooliastmes omandatakse olulisemad õpioskused ja baasteadmised, seetõttu on just suuremat tähelepanu vaja pöörata I kooliastme õpetajate kvalifikatsioonile ja õpetamise kvaliteedile.

Direktor selgitas vestlusel, et koolis sellist statistikat, kui palju on kooliastmeti kvalifikatsioonita või ettevalmistuseta eesti keele õpetajaid, ei ole tehtud. Varem oli koolis suurel osal I kooliastmes õpetavatel õpetajatel kvalifikatsioon nõuetekohane, kuid osa õpetajaid on lahkunud või siis soovinud töötada vanemate õpilastega. Kõik õpetajad ei ole valmis võtma nooremate klasside tunde või hakkama klassiõpetajaks. Direktor arvas, et eesti keele aineühenduses on vajalik arutada, kuidas järgmisel õppeaastal jaotada õpetajate vahel klasse ja koormusi, et kvaliteeti tagada.

2.4. Õpetaja kutsestandardi kohaselt otsib õpetaja võimalusi enesearendamiseks, arvestades ka haridusasutuse vajadusi.

Järelevalve teemast lähtudes hindasime, kas eesti keele ja eesti keeles õpetavad õpetajad arendavad ennast ja on osalenud viimasel viiel aastal tänapäevasest õpikäsitusest lähtuvatel metoodikakoolitustel, eesti keele ja eestikeelse õppe metoodikakoolitustel.

⁶⁹ Hoolekogu 28.02.2024. a e-koosoleku protokoll nr 1-3.3/6.

⁷⁰ PGS, § 73 lg 1¹ p 8; § 74 lg 6.

⁷¹ PGS, § 71 lg 1.

EHISE andmetele tuginedes on ainult üks eesti keel teise keelena õpetaja viimasel viiel aastal (2019–2024) läbinud pikema (110 tundi) eesti keele kui teise keele metoodikakoolituse. Ühel õpetajal on 78tunnine metoodikakoolitus läbitud 2014. aastal, teisel õpetajal 2019. aastal eesti keele õpetamise metoodika lasteaia. Pikemaid LAK-õppe koolitusi on viimasel viiel aastal läbinud 10 eesti keele õpetajat. Lisaks on koolis kolm aineõpetajat, kes on osalenud 2019–2024 LAK-õppe koolitustel.

Vestlusel selgitas direktor, et nii 2023 kui 2024 suvel korraldas Haridus- ja Noorteamet aineõpetajatele LAK-koolitusi ja kooli mitmed õpetajad osalesid nendel. Kool on tellinud LAK-õppe ja lõimingu koolituse praegustele ja tulevastele 1. ja 4. klasside õpetajatele, antud koolituse osas on kokkulepped saavutatud ja koolituskava kooskõlastatud ning oodatakse selle algamist.

Õpetajate osalemine pikematel ajakohastel metoodikakoolitustel on hädavajalik. Kooli otsus tellida grupile õpetajatele vajadustest lähtuv metoodikakoolitus on positiivne. Oluline on koolis arutada ja kokku leppida, kuidas koolitustel omandatu jõuaks õpetajate igapäevasesse õppetöösse. Kui koolist osaleb koolitusel mitmeid õpetajaid, oleks otstarbekas korraldada õpetajate õpigruppide tegevus, et teatud aja jooksul toetada õpetajaid muutuste sisseviimisel. Koolides läbivad üksikud õpetajad erinevaid koolitusi. Niimoodi on aegade jooksul kogunenud organisatsiooni väga hea teadmine. Väljaspool kooli toimuvate täiendkoolituste kõrval või alternatiiviks on just selle teadmise ja kogutud positiivse praktika kasutusele võtmine.

2.5. PGSi⁷² kohaselt peab õpilasele koolis vajadusel tagama tasuta eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenuse. Tugispetsialistide teenuse rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning teenuse rakendamist korraldab direktor.

Koolis töötab järelevalve ajal koolipsühholoog ja sotsiaalpedagoog. Mõlema kvalifikatsioon oli nõuetekohane vene kodukeelega õpilaste toetamiseks. Teenuse osutamiseks eesti keeles puudus kummalgi C1-keeletase.

Juhime tähelepanu, et 1. ja 4. klassides, kus õppetöö toimub eesti keeles, asuvad õppima ka vene keelest erineva kodukeelega õpilased, kellele tuleb teenust osutada eesti keeles. Praegu koolis töötavatel spetsialistidel selleks vajalikku keeleoskust ei ole ja teenust osutada ei saa. Seega ei ole koolis võimalik nende tugispetsialistide teenust osutada vajalikus määras.

Logopeedi ja eripedagoog koolis ei ole ning nende teenused ei ole tagatud.

Vestlusel osalenud kooli hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordinaator selgitas, et Tallinna Õppenõustamiskeskusest (edaspidi TÕNK) on veebruaris kutsutud logopeed 1. klassi õpilasi testima ja välja selgitama logopeedi teenuse vajaduse üldise toe raames. Need õpilased, kellele on kooliväline nõustamismeeskond määranud logopeedi teenuse, on suunatud TÕNKi spetsialisti juurde. Koolis on ka eripedagoogi teenust vajavaid õpilasi, kes teenust ei saa.

Äraakuulamisel esitas kool täiendavad selgitused, et eripedagoogi teenust vajavate õpilastega töötavad 2022. aastal eripedagoogika kursused läbinud õpetajad. Direktori sõnul koostöö TÕNKiga toimub, kuid peaks kindlasti olema tõhusam. Direktor selgitas, et eripedagoogi ja logopeedi konkursid on toimunud, kuid need luhtusid, sest kvalifikatsiooniga spetsialiste konkursil ei osalenud. Koolis töötab abiõpetajana eripedagoogilise haridusega töötaja, kelle kompetentsi saab kasutada.

⁷² PGS, § 37 lg 2.

Määrus⁷³ sätestab, et direktor võtab teenuse osutamiseks kooli tööle vajalikud tugispetsialistid või korraldab teenuse kättesaadavuse muul viisil, arvestades seejuures õpilaste vajadustega. Tugispetsialistide teenust osutatakse üldjuhul koolis, vanema nõusolekul mujal ning teenuse osutamisel muus asukohas teeb teenuse osutaja koostööd kooliga ning edastab koolile vajalikku infot teenuse sisu, mahu ning tulemuslikkuse kohta.⁷⁴

Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja ülesanded on sätestatud määruses⁷⁵. Tugispetsialisti ülesanded ei piirdu õpilasega tehtava individuaalse tööga, mida TÕNKi spetsialist osutab. Olulisel kohal on tugispetsialistide koostöö kooli õpetajate, teiste tugispetsialistide ja juhtkonnaga ning õpilase arengule sobiva õppekeskkonna väljaselgitamine ja selle loomiseks koostöö tegemine. TÕNKi osutatav teenus ei hõlma kõiki vastava tugispetsialisti ülesandeid ja tegevusi, samuti ei osale TÕNKi spetsialist koolis õpilase individuaalse arengu dokumenteerimises. Kui oluline osa tugispetsialisti ülesannetest ei ole koolis korraldatud, ei saa lugeda teenust õpilastele tagatuks.

2.6. Ettepanekud direktorile ja hoolekogule

- 2.6.1. Jälgida I kooliastme õpetajate kvalifikatsiooni ja metoodilist ettevalmistust, et paremini tagada õppe kvaliteeti I kooliastmes.
- 2.6.2. Kavandada olemasolevate tugispetsialistide eesti keele oskuse tõstmine C1-tasemele ja luua neile keeleõppeks soodsad tingimused, et nad saaksid osutada teenust ka eesti keeles.
- 2.6.3. Jälgida haldusmenetluses selguse ja üheselt mõistetavuse põhimõtet ja dokumenti kinnitades või kehtestades lisada kindlasti vastav dokument kinnitamise/kehtestamise dokumendi juurde.

2.7. Ettekirjutused pidajale

- 2.7.1. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.12.2025. Täitmise tähtaeg: 01.01.2026.
- 2.7.2. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel puudub magistrikraad. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.7.3. Tagada õpetaja ametikoha täitmine isikuga, kes vastab kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 4 ja § 87 lõike 3¹ punktist 1. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.7.4. Tagada kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavus lähtuvalt nende läbiviidava

⁷³ Haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määrus nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“, § 3 lg 4.

⁷⁴ Haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määrus nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“, § 3 lg 6.

⁷⁵ Haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määrus nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“, § 2.

õppe- ja kasvatustegevuse mahust, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.

2.7.5. Tagada koolis eripedagoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt vastavalt koolivälise nõustamismeeskonna soovitudele ja koolis üldise toe raames välja selgitatud vajadusele, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.

2.7.6. Tagada koolis logopeedi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt vastavalt koolivälise nõustamismeeskonna soovitudele ja koolis üldise toe raames välja selgitatud vajadusele, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.

Ärakuulamisel sooviti ettekirjutuse 2.7.4 täitmise tähtaega muuta hilisemaks, 01.01.2026. Põhjuseks toodi asjaolu, et õpetajate kvalifikatsiooninõudeid, mida sätestab PGS, on kavas muuta, ning 2026. aasta alguseks on saanud praegu töötavad õpetajad taotleda õpetajakutset. Selgitame, et uue õppeaasta alguseks on vajalik avalike konkurssidega värvata nõuetekohase kvalifikatsiooniga õpetajaid. Praegu ettevalmistatava seadusemuudatuse täpne sisu ja kehtima hakkamine ei ole veel teada. Seni peab kool lähtuma kehtivatest nõuetest. Õpetajaid, kellel on vajalik omandada õpetajakutse, on koolis kümme, mis on kooli kogu õpetajaskonnast vähem kui 10%. Seega ei saa ettekirjutuse 2.7.4 täitmisel olla takistuseks asjaolu, et õpetajakutset saab taotleda alles oktoobrist, mis on peale ettekirjutuse täitmise tähtaega. Õpetajatega, kellel on puudu õpetajakutse, peab koolijuht tegema kokkulepped, kas õpetaja asub õpetajakutset taotlema ja kuidas koolis teda selles toetatakse. Kui õpetaja ei ole valmis õpetajakutset taotlema, tuleb esimesel võimalusel tema ametikohale välja kuulutada avalik konkurss.

3. Eesti keele ja eestikeelse aineõppe korraldus

3.1. Kool on vene ja eesti õppekeele üldhariduskool, mis korraldab õpet I–III kooliastmes ja gümnaasiumiastmes. Kooli 1. ja 4. klassid on üle läinud eestikeelsele õppele. Kõikides põhikooliklassides õpitakse eesti keelt teise keelena ning eesti keele õppe maht on kooskõlas riiklikus õppekavas sätestatuga.

Kooli põhikooliosas on vene õppekeele klassides eestikeelse aineõppe maht väike. Eestikeelseid ainetunde on ainult 2. ja 3. klassides: muusika 2.–3. klassides ja kunst 3. klassides. II ja III kooliastmes eestikeelset aineõpet ei ole. Arvestades olukorda, et praegused 3. klassid lähevad järgmisel ja 2. klassid ülejärgmisel õppeaastal üle eestikeelsele õppele, siis peaks kool neis klassides suuremal määral pakkuma eestikeelset aineõpet. Kooli arengukavas perioodiks 2024–2026 on strateegilise eesmärgi „riigikeele oskuse arendamine, eesti kultuuri ja ajaloo ulatuslikum tundmaõppimine, edukas üleminek eestikeelsele õppele“ ühe mõõdikuna märgitud eestikeelsete õppeainete arvu kasv. Käesoleval õppeaastal eestikeelse õppe mahtu 2. ja 3. klassides suurendatud ei ole.

Direktor selgitas, et eestikeelse aineõppe olemasolu on sõltunud olemasolevate õpetajate ettevalmistusest ja keeleoskusest. Eelkõige tahetakse pakkuda õpilastele eestikeelset õppekavavälisest tegevust: huviringid ja õppekava toetavad tegevused. Õpetajad korraldavad eestikeelseid õppekäike, koostöö on Eesti Draamateatriga ja käiakse etendusi vaatamas, tehakse koostööd eesti õppekeele koolidega. Direktori sõnul on kõige realistlikum hakata põhikoolis eesti keeles õpetama kunstiaineid, tööõpetust, muusikat. Eestikeelsete õppeainete arvu tahetakse suurendada.

3.2. Õpilaste eesti keele arengut soodustab keskkond, mis on suures osas eestikeelne.

Eesti keele õppimisele ja omandamisele aitab oluliselt kaasa see, kui õpilased saavad koolis keelt kasutada suuremal määral.

Juhtkonna liikmed selgitasid vestlusel, et 1. ja 4. klasside üritused toimuvad eesti keeles. Kool on püüdnud pakkuda 1. klasside õpilastele eestikeelset huvitegevust, nt leiti sobiv näiteringi juhendaja, kuid õpilased ei olnud huvitatud ja eestikeelset huvitegevust õpilastele ei toimu, samuti ei olnud soovijaid eestikeelsesse tantsuringi. 1. klassidel on üks huviring eestikeelne - lauamänguring.

Kõikides 4. klassides toimub igal nädalal keeltekohvik. Koostööd tehakse ka eesti koolidega ning toimuvad sõpruskohtumised. Koduste ülesannete tegemiseks on 4. klasside õpilastele ette nähtud konsultatsiooniaeg ja eelkõige pööratakse tähelepanu matemaatika eesti keeles õppimise toetamisele.

Koolis on mõeldud, kuidas laiendada õpilaste ja õpetajate eestikeelset keskkonda. Tehakse koostööd Gustav Adolphi Gümnaasiumi, Vanalinna Hariduskolleegeiumi ja Kadrioru Saksa Gümnaasiumiga. On toimunud regulaarsed kohtumised õpilastele. Koostöösse on kaasatud üleminekuklassid, III kooliaste ja gümnaasiumiaste. Eesti keele õpetaja initsiatiivil on tehtud koostööd ka Peetri kooli õpetajatega. Vähesel määral hõlmab see koostöö teiste ainete õpetajaid. Kadrioru Saksa Gümnaasiumi õpetajatega toimus üks koolitus ja sel moel sooviti luua õpetajate vahel sidemeid. Õpetajad osalevad keelerände projektis. Eelmisel õppeaastal osales viis, sel õppeaastal on käinud üks õpetaja. Direktori sõnul oleks keelerändes osalejaid rohkem, kui poleks probleeme neile asenduste leidmisega, sest keelerände pikkuseks on kuus kuni seitse nädalat. Ka Eesti Keele Instituudi projektiga on väljaspool Tallinnat käinud keelerändes üks õpetaja. Direktori sõnul esitas selleks taotluse mitu õpetajat, aga sai vaid üks. Kooli õpilased osalevad programmis *VeniVidiVici* ning nii põhikooli- kui gümnaasiumiõpilased on osalenud õpilasvahetuses.

Positiivne näide õpilaste jaoks eestikeelse keskkonna loomisel ja eesti ühiskonnaelusse kaasamisel on gümnaasiumiastmes kohustuslik kursus „lütseumi tund“, mille raames tulevad õpilastele loengut pidama eesti spetsialistid ja ühiskonnategelased.

Kooli füüsilises keskkonnas saaks palju suuremal määral esitada infot ja tähtpäevadega seotud materjale eesti keeles. Valdavalt olid kooli ühiskasutatavates ruumides väljas õpilaste kunstitööd või pildid, eestikeelset materjali oli vähesel määral. Silma paistis just gümnaasiumimaja, kus suur osa teabest oli venekeelne, kuigi gümnaasiumis on õppekeeleks eesti keel.

3.3. Järelevalves vaadati ühtteist õppetundi 1.–11. klassis: kuut eesti keele tundi ning viit eestikeelset ainetundi.

3.4. Õpetajate keelekasutus tunnis oli õpilastele eakohane, kõne selge, arusaadav.

Õpetajad valdasid ainealast eestikeelset terminoloogiat. Paaril õpetajal esines kõnes keelevigu, mida tagasisidevestlusel märkis ära ka koolijuht. Kooliperega on liitunud eesti keelt emakeelena rääkivad aineõpetajad, kes arvestavad õpilastega ja valivad sobiva kõnetempo. Vaadeldud tundides kasutasid õpetajad vene keelt vahekeelena harva, näiteks üksikute sõnade tõlkimisel, pigem suunati õpilasi sõnaveebi kasutama. Põhikooli tundides oli märgata, et

õpilastel pole harjumust pöörduda õpetaja poole eesti keeles. Sama olukord on ka vahetundides – suhtlus õpilase ja õpetaja vahel toimus vene keeles.

3.5. Õpilaste tundides kasutatava eesti keele tase oli klassiti erinev. Eriti ilmekalt tuli õpilaste erinev keeletase välja paralleelklassi tundides. See tähendab, et õpetaja kasutatav metoodika ja oskus luua õpilastele soodsat õppekeskkonda on suure mõjuga. Kui õpetaja oskused on madalamad, siis on ka õpilaste õpitulemused tagasihoidlikumad.

Oli klasse, kus õpilaste keeleteadmised olid piiratud ja vastused napisõnalised. Samas esines ka klasse, kus õpilased kasutasid eesti keelt aktiivsemalt ja olid hea sõnavaraga. Kuid mõlemal puhul vajab I ja II kooliastme õpilaste lugemisoskus arendamist, III kooliastme õpilastel tuleb pöörata tähelepanu hääldele.

3.6. PRÕKi⁷⁶ alusel peab õpilane olema õpiprotsessis aktiivne osaleja.

Enamik tundides kasutatud õpiülesannetest olid seotud igapäevaeluga ja teemakäsitus oli õpilastele ea- ja jõukohane. Mõne tunni puhul oli õpilaste suulise kõne osakaal äärmiselt väike, piirduti pelgalt õpetaja küsimustele vastamisega, kusjuures õpetaja esitatud küsimused eeldasid ühesõnalist vastust. Paljudel juhtudel moodustaski tunnist suure osa õpetaja küsimustele vastamine. Vähe nägi vaadeldud tundides uue sõnavara kinnistamist.

Gümnaasiumiastme tundides kasutati õpilaste aktiivset omavahelist suhtlust võimaldavaid õppeviise, mida põhikoolitundides nägi harva. Põhikooli tundides kasutati vähe aktiivõppemeetodeid. Õpilased ei saanud alati ise uusi teadmisi ja keele seaduspärasusi avastada, domineeris õpetaja. Mitmel juhul õpetaja vastas ise enda esitatud küsimustele ega andnud õpilastele mõtlemisaega. Tundides kasutati rohkem frontaalset tööd kui paaris- või rühmatööd. Vähe oli näha suunamist, kus õpilane loob seoseid elu, teiste ainete ja oma kogemustega. Õpetaja peab leidma meetodid, mis aitavad õpilastel sõnu ja lausemudeleid meelde jätta, sõnavara omandada ja kinnistada ning looma olukordi, kus õpilased saaksid neid suhtlemisel kasutada.

Ainult paaris tunnis kasutati LAK-õppe põhimõtteid. Vaadeldud ainetundides ei püstitatud keele-eesmärke. Ka eesti keele tundides peaks kasutama aineõpet sisaldavaid tekste, et paremini kinnistada keelendeid ja lausemalle.

Vaadeldud tundide ülesehitus oli õpetajatel läbi mõeldud. Enamikel juhtudel oli tunni ülesehituse aluseks lähtumine tegevustest: lugemine, dialoogi koostamine jms. Üksikutel juhtudel püstitasid õpetajad õpilase õppimisest lähtuvaid eesmärke. Tundide lõpus jõuti teha kokkuvõtteid, mis lähtusid tunni alguses tunnile seatud eesmärkidest. Mõnel juhul õpilased andsid tagasidet, mida tunnis õppisid või mis meelde jäi.

Üleminek eestikeelsele aineõppele nõuab mitte ainult eesti keele õpetamise metoodika ülevaatamist ja täiendamist, vaid laiemalt õpilastele soodsa õppekeskkonna loomise põhimõtete teadvustamist ja rakendamist. Õpetajad eelistavad traditsioonilisi metoodilisi võtteid. Aktiivõppemeetodeid tuleks kasutada julgemalt. Paremaid tulemusi õpilaste jaoks annab LAK-õppe kasutamine. Just 4. klassides on selle metoodika rakendamine vajalik, sest toetab paremini õpilaste õppimist eesti keeles.

Vestlusel selgitas direktor, et poolaasta lõpus tehti üleminekuklasside õpilastele ja vanematele rahuloluküsitlus. 1. klasside õpilastele meeldib koolis ja nii õpilaste kui vanemate rahulolu on kõrge. Vanemad näevad, et lapsed õpivad ja arenevad, nende keelekasutus on hea. Probleeme

⁷⁶ PRÕK, § 5 lg 1.

on 4. klassides. Õpilastel ilmsid käitumisprobleemid, lapsevanemad olid mures laste õppimise ja teadmiste omandamise pärast. Õpilastel märgati eesti keele õppimise ja eestikeelse suhtluse suhtes vastumeelsust. Peale küsitlust toimus jaanuaris lastevanemate koosolek, kus lapsevanemad avaldasid arvamust, et õpilased vajavad psühholoogilist abi. Kool leidis sobiva võimaluse ning kooliväline psühholoog on käinud õpilastega kohtumas, et selgitada välja enam abi vajavad lapsed. Koolis hakkab tööle teraapiaring, kuhu vanemad saavad oma lapsi registreerida ning kus ringi läbiviija teeb tegevusi keelebarjääri muutmiseks ning positiivsete hoiakute kujundamiseks.

Direktor teadvustas, et üheks õpilaste stressi põhjustajaks võib olla õpetajate metoodika, mis ei toeta õpilaste õppimist. Samuti ei ole rakendunud LAK-õppe põhimõtetele ainetevaheline lõiming. Õpetajaid loodetakse aidata koolitusega, milles on Õpetajate Maja metoodika- ja kompetentsikeskusega kokku lepitud.

Ainetevahelise lõimingu rakendamise eelduseks on õpetajatele koostööaja andmine ja koostöö korraldamine, mis on juhtkonna ülesanne. 1. klassides, kus üks õpetaja annab erinevaid õppeaineid, on lõimingu rakendamine kergem. Seda nägime ka vaadeldud tundides. Kuid 4. klassides, kus erinevaid aineid annavad erinevad õpetajad, tuleb õpetajate koostööks luua tingimused ja seada ootused koostööks ning lõimitud õppeks.

3.7. Kooli juhtkonna ülesandeks on jälgida ja hinnata, kas õppes lähtutakse nüüdisaegsest õpikäsitusest ja kasutatakse kaasaegset metoodikat.

Tunnivaatlustel viibis kooli esindajana direktor, kes andis õpetajatele vaadeldud tundide kohta tagasisidet. Tagasisidevestluse käigus käsitleti tunni ülesehitust, pöörati tähelepanu tunni eesmärkide püstitamisele, õpilaste aktiivsusele ja refleksioonile. Rõhutati nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist, tunni eesmärgi püstitamise ja tunni paindlikkuse tähtsust. Tehtud ettepanekud õppetunni kohta olid asjakohased.

Suurem tähelepanu võiks olla tunni eesmärgistamisel lähtuvalt õpilase õppimisest. Mitmel juhul olid tunni eesmärkideks tegevused, nt kordame sõnu, koostame dialoogi ja kirjutame. Mida aga õpilane tunnis õpib, omandab või oskab rohkem/paremini võrreldes sellega, mida tunni alguses oskas või teadis, seda ei rõhutatud. Igal õpitegevusel peab olema eesmärk midagi juurde õppida. Õppimine peab olema nähtav igas tunnis. Tagasisides võiks veel tähelepanu pöörata õppe individualiseerimisele ja õpilaste erinevate võimete ning vajadustega arvestamisele. Parema keeleoskusega õpilastele tuleks anda pingutust nõudvaid ülesandeid, kasutada kaaslaste juhendamisel või õpetaja abistamisel, nt kaaslaste rääkimise kuulamisel ning tagasisidestamisel.

Juhtkonna vestlusel selgitati, et koolis on tavaks käia tunde vaatamas. Vaadeldakse noorte õpetajate ja vähese töökogemusega õpetajate tunde. Nende vaatluste eesmärk on anda õpetajale nõu, kuidas muuta tunnid tõhusamaks, kuidas tunde üles ehitada ja millele tundide läbiviimisel eelkõige tähelepanu pöörata. Tundide vaatluse vajadus võib tuleneda ka lapsevanemate pöördumisest. Tunde vaatlevad õppealajuhataja või õpetajale määratud mentor. Iga vaadeldud tunni kohta antakse tagasiside. Direktor käib üldjuhul vaatamas eesti keele ja eesti keeles toimuvaid ning uute õpetajate tunde.

Direktori sõnul eesti keel teise keelena tunde vaadeldes on põhitähelepanu metoodikal, sest keeleõppes on oluline kasutada tõhusaid ja õppijat toetavaid meetodeid. Õpetaja metoodika peaks olema õppijakeskne ja kommunikatiivne, et toetada õpilaste keeleoskuse arengut igakülgset.

Iga vaadeldud tunni kohta tehakse ka kokkuvõte, mis pannakse õpetaja mappi. Õppealajuhataja sõnul on kord kuus aineühenduste koosolekud, kus räägitakse probleemidest ja otsustatakse, mida on vaja muuta või teha. Kord nädalas on eraldi 1. ja 4. klasside aine- ja klassiõpetajate koosolek, kus samuti tegeldakse ilmnenu probleemidega.

Kõigist õppeaastas vaadeldud tundidest ja neis tundides ilmnenu tugevustest ning arendusvaldkondadest kokkuvõtet ei ole tehtud. Samas on tunnivaatlustel kogutud teave oluline kui üks osa sisehindamisest ning selle tulemustest lähtuvalt saab teha otsuseid koolitusvajaduste kohta ning kavandada arendustegevusi, et iga õpetaja oleks õppimist toetava õppekeskkonna looja.

3.8. Ettepanekud direktorile

3.8.1. Suurendada eestikeelse aineõppe mahtu kõigis põhikooli astmetes.

3.8.2. Kaasajastada õpetajate eesti keele õpetamise metoodikat lähtuvalt kommunikatiivse keeleõppe põhimõtetest.

3.8.3. Suunata eesti keele ja eesti keeles õpetavate õpetajate koostööd lähtuvalt ainetevahelise lõimumise põhimõtetest.

3.8.4. Pöörata õpetajate tähelepanu vajadusele kasutada õppetegevuses õpilaste aktiivset suhtlust võimaldavaid õppeviise ja võtteid, mis arendavad arutelu ja suunavad õpilasi kaasa mõtlema, avaldama oma arvamust.

3.8.5. Pöörata eesti keeles õpetavate õpetajate tähelepanu vajadusele seada ainetunnis peale aine- ja õpioskuste eesmärkide ka keele-eesmärgid.

3.8.6. Julgustada 1. ja 4. klassides õpetavaid õpetajaid kasutama järjekindlalt põhimõtet „Üks õpetaja, üks keel“ ja seda ka väljaspool õppetunde, et pakkuda õpilastele keele-eeskuju ja luua keeleoskuse arendamist toetav keskkond.

3.8.7. Suunata eesti keele ja eesti keeles õpetavaid õpetajaid kehtestama ja järgima reeglit, et eestikeelses tunnis räägitakse eesti keeles nii õpetaja kui kaasõpilastega.

3.8.8. Arutada õpetajatega ja planeerida konkreetsed tegevused, kuidas kooli koridorides eksponeerida eestikeelseid eesti kultuuri, eesti ajaloo ja Eesti Vabariigiga seonduvaid ajakohaseid materjale ja kuidas õpilased saaksid ise luua koolikeskkonda eestikeelset sisu.

3.8.9. Kaaluda õppeaasta jooksul vaadeldud tundide põhjal kokkuvõtte tegemist, et välja selgitada õpetajate kasutatava metoodika tugevused ning arendamist vajavad valdkonnad. Nimetatud kokkuvõtte võiks olla üks sisehindamise tegevustest ja ühtlasi ka mõõdikuks, et hinnata püstitatud arengueesmärkide täitmist.

4. Eesti keele õppe tulemuslikkus

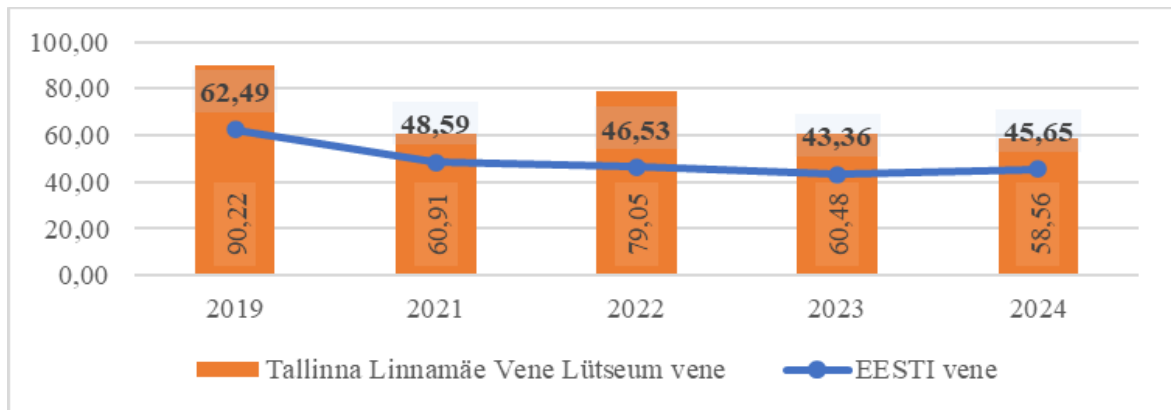
4.1. Kooli õppe kvaliteeti ja õpilaste akadeemilist edukust iseloomustavad mitmed riiklikult kogutavad ja esitatavad tegevus- ja tulemusnäitajad.

Põhikooli tulemused

Põhikooli lõpuks peavad õpilased saavutama eesti keeles B1-taseme.

Koolis on põhihariduse lõpetajaid olnud vaid vene keeles, seepärast saab siin võrrelda nende tulemusi ka Eesti kõigi vene õppekeeles põhikooli lõpetajatega. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil B1-keele taseme saavutanute osakaal on olnud läbivalt kõrgem kui vene õppekeeles Eestis kokku – kui Eestis kokku saavutab vene õppekeeles põhikoolis õppinute põhikooli lõpuks B1-keele taseme alla 50% põhikooli lõpetajatest, siis koolis on see osakaal

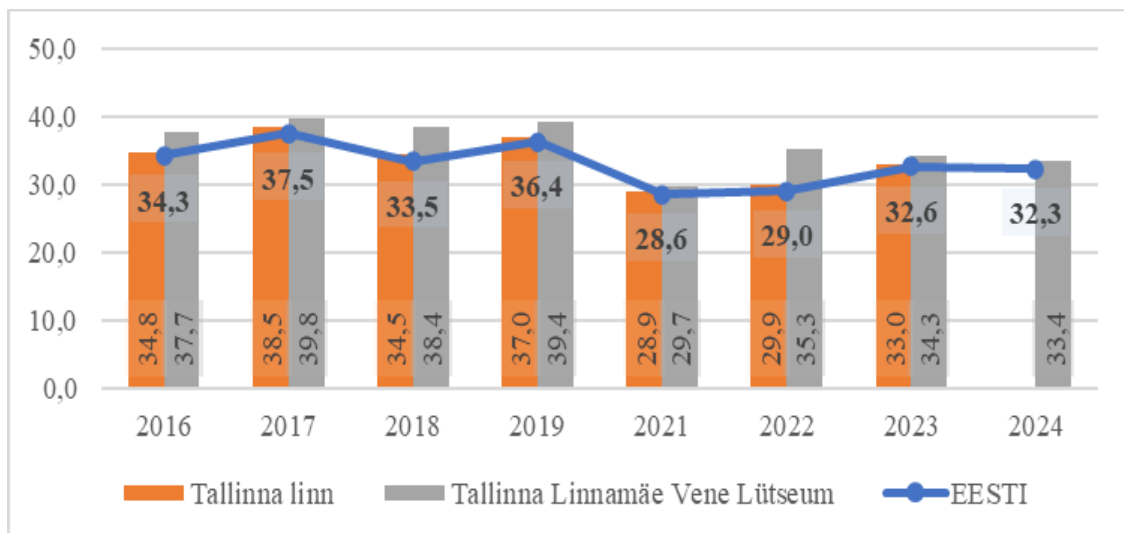
olnud 60% ja rohkem (joonis 1). Samas viimasel kahel õppeaastal rohkem kui kolmandik põhikooli lõpetajatest vajalikku B1-taset ei saavutanud.

Joonis 1. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal kokku, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

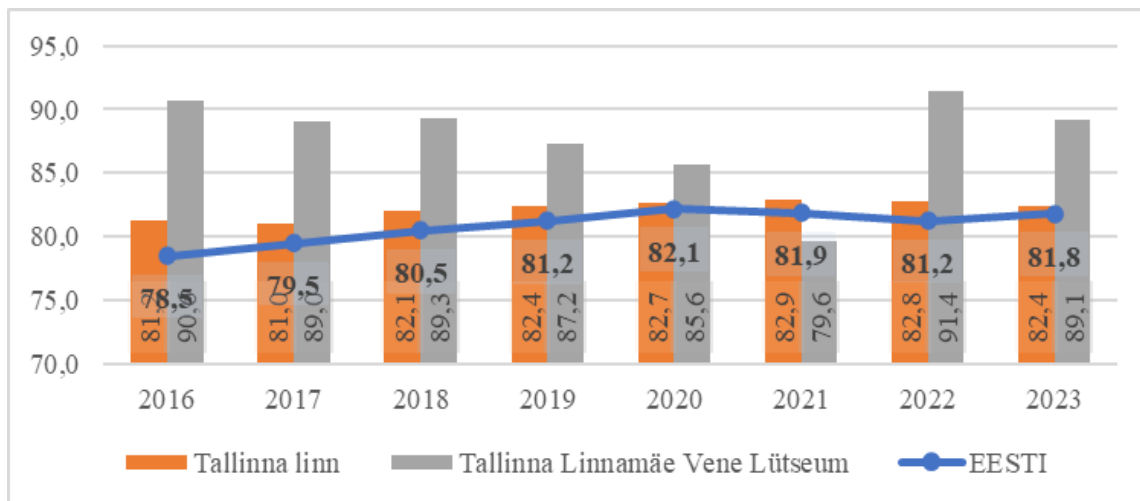
Põhikooli matemaatika lõpueksami keskmine tulemus on koolis olnud samuti Eesti keskmisest natuke kõrgem (joonis 2), kuid võrreldes varasemate aastatega kerges langustrendis.

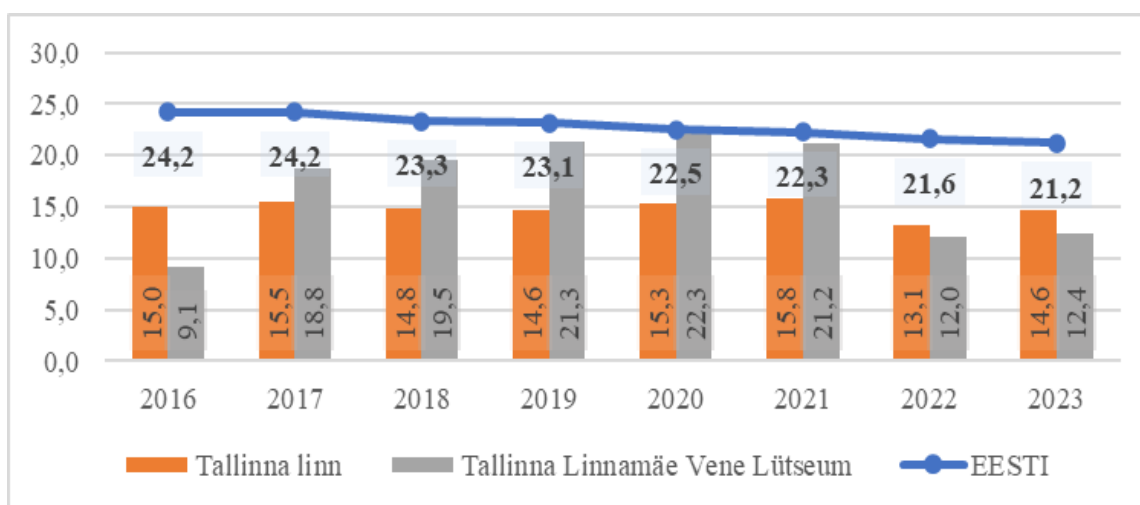
Joonis 2. Lõpueksamite tulemused: matemaatika.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Keskhariduse omandanute osakaal neli aastat pärast kooli lõpetamist on olnud ühe erandiga viimastel aastatel läbivalt kõrgem kui Eestis keskmiselt (joonis 3). Kutsehariduse omandanute osakaal viis aastat pärast kooli lõpetamist on koolis olnud Eesti vastavast näitaja väärtusest madalam (joonis 4).

Joonis 3. Keskkooli omandanute osakaal neli aastat pärast põhikooli lõpetamist, %.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 4. Kutsealase hariduse omandanute osakaal viis aastat pärast põhikooli lõpetamist, %.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Põhikooli 4. ja 7. klassi õpilased on osalenud eesti keel teise keelena tasemetöös 2023/2024. ja 2024/2025. õppeaastal. Tasemetöö tulemusi saab vaadata mitmest aspektist: milline oli kooli keskmine tulemus, kui paljud tegid töö nõutud keeletasemel (A1- või A2-tasemel), kui palju oli tippsooritajaid (80% ja rohkem punkte saanud) ja kui palju väga nõrku sooritajaid (alla 20% punkte saanud). Koolis on peamiseks näitajaks, mida esitatakse kokkuvõttes, valitud kooli keskmine tulemus ja seda tulemust võrreldakse Eesti keskmisega. Keskmise tulemus on aga liiga üldine, et selle põhjal saada piisavalt infot analüüsimiseks.

Vestlusel selgitasid juhtkonna liikmed, et koolis vaadatakse tasemetöö tulemusi õpilasest lähtuvalt - kas õpilane sooritas tasemetöö oma teadmiste ja oskustega kooskõlas. Arvatakse, et kõik õpilased ei pinguta tasemetöö tegemisel, sest tasemetööd ei hinnata. Samuti mõjutavad tasemetöö tulemusi õpilaste kohati madalad digipädevused.

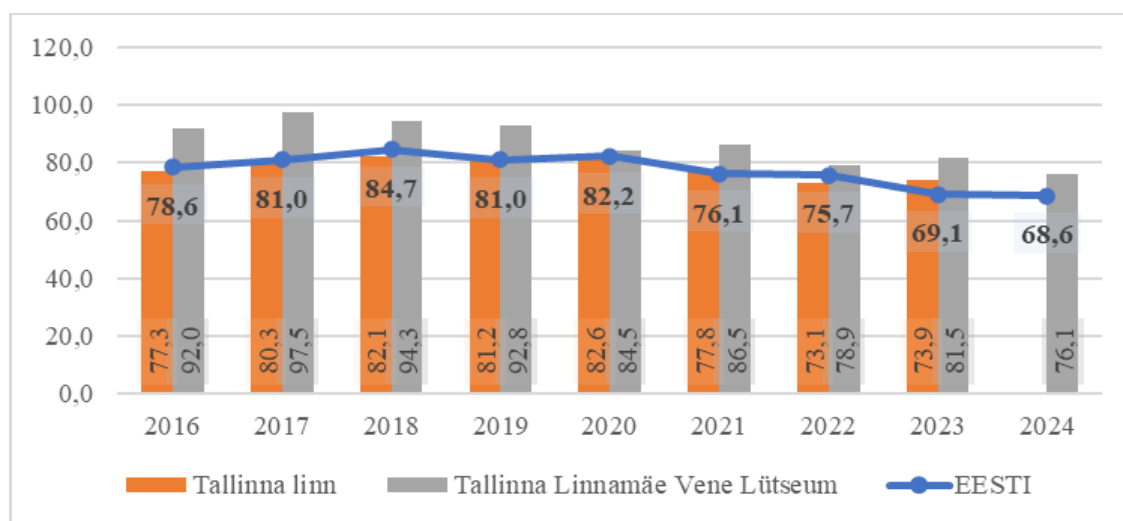
Tasemetöö eesmärk on anda koolile tagasisidet õppekava täitmisest ja õppe kvaliteedist. Oluline on tasemetööde tulemusi analüüsida erinevatest aspektidest ning leida võimalikud parendusvaldkonnad. Leitud parendusvaldkondadest lähtudes peab kavandama parendustegevused, mis peaksid kajastuma kooli õppeaasta sisehindamise kokkuvõttes ja sealt

omakorda jõudma ülesannete ja tegevustena järgmise õppeaasta üldtööplaani. Mõningatel juhtudel võib olla vajadus teha muudatusi ka õppekavas.

Gümnaasiumi tulemused

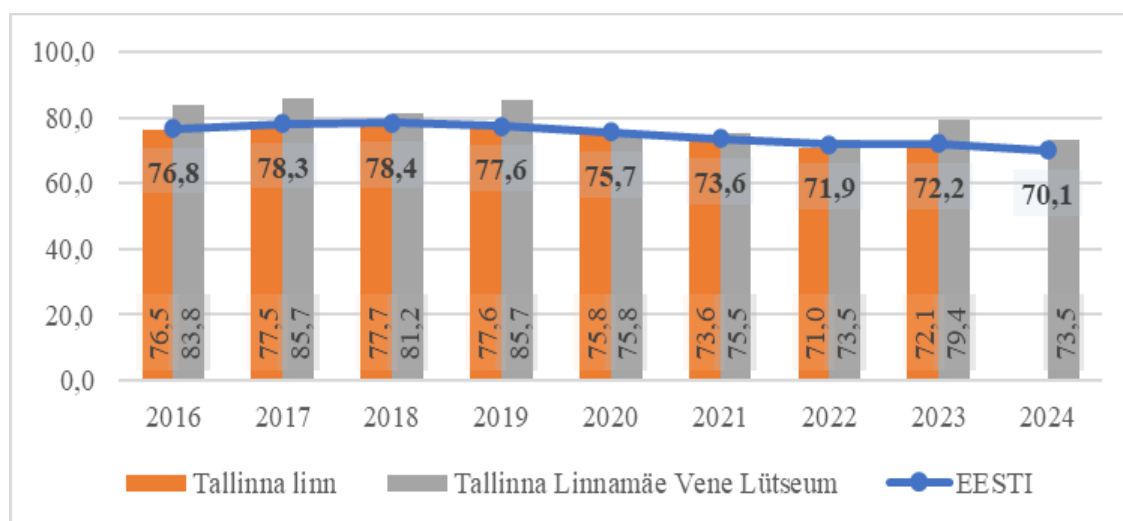
Gümnaasiumi lõpuks peavad õpilased eesti keeles saavutama B2-keele taseme.

Koolis on eesti keel teise keelena riigieksamil B2-keele taseme saavutanute osakaal olnud nii Eesti kui Tallinna tulemustest pisut kõrgem (joonis 5) ning sama trend on ka keskmises eksamitulemuses (joonis 6). 2024. aastal saavutas B2-keele taseme kolmveerand kooli lõpetajatest, kuid 25% lõpetajatest nõutud keeletaset siiski ei saavutanud. Kui arvestada, et gümnaasiumi õppekeeleks on eesti keel ja 60% õppes eesti keeles, siis asjaolu, et veerand õpilastest ei suuda omandada eesti keelt B2-tasemel, näitab probleemi eestikeelse õppe kvaliteedis.

Joonis 5. Eesti keel teise keelena eksamil vähemalt B2-taseme saavutanute osakaal gümnaasiumi statsionaarses õppes, %.

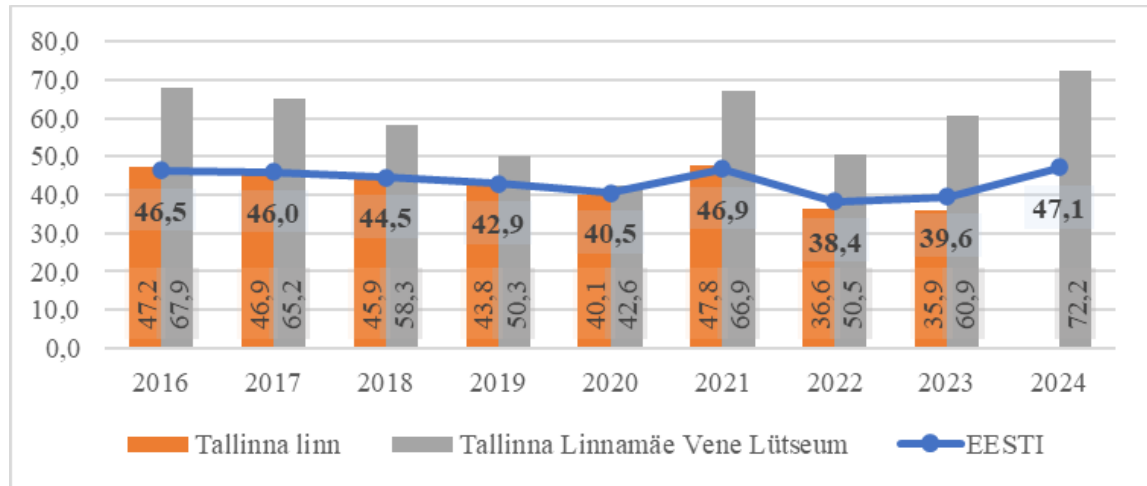
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

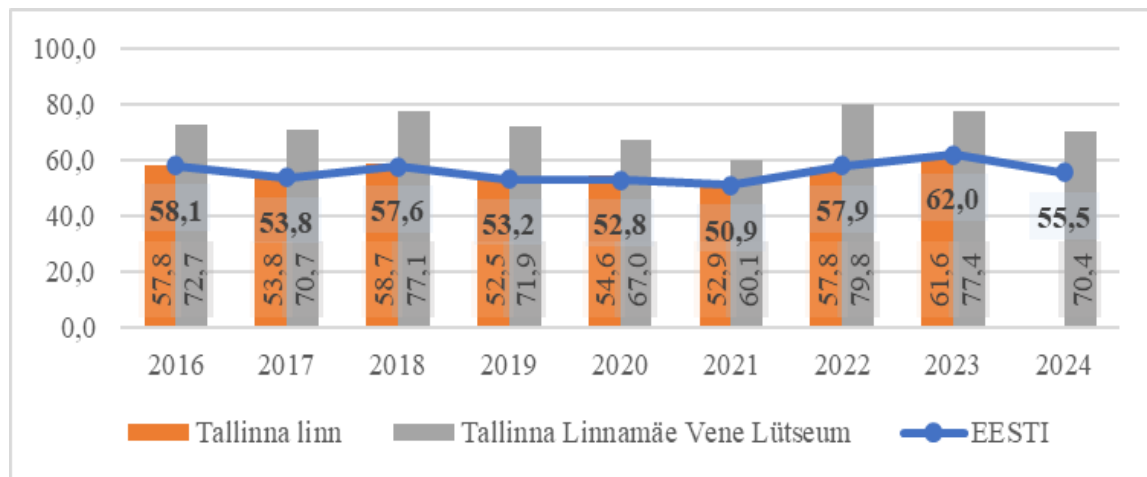
Joonis 6. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte eesti keel teise keelena riigieksami keskmine tulemus

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Kitsa ja laia matemaatika tulemused varieeruvad pisut aastati, kuid on läbivalt kõrgemad kui Eestis ning Tallinnas keskmiselt. (joonised 7 ja 8).

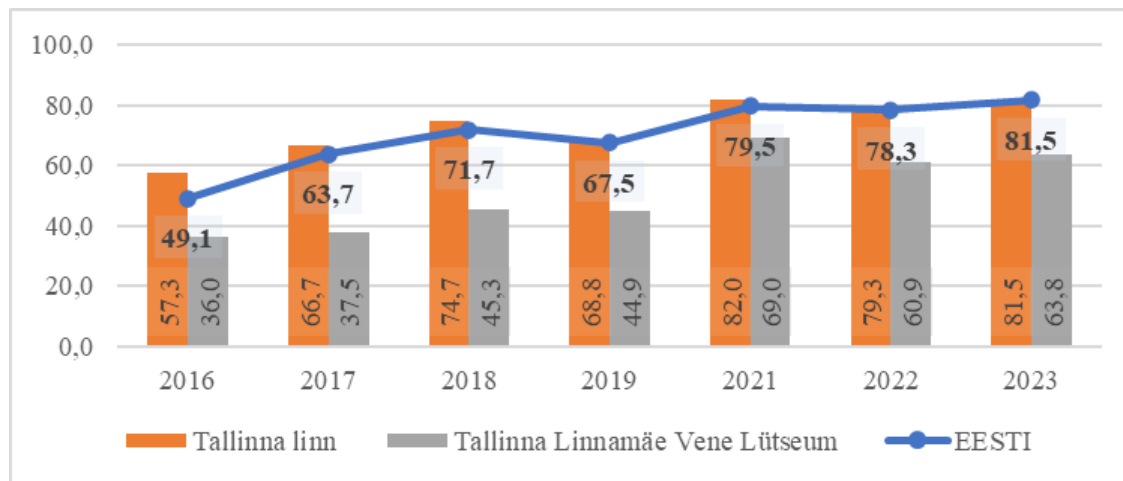

Joonis 7. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte kitsa matemaatika riigieksami tulemus. Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 8. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte laia matemaatika riigieksami tulemus. Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Vähemalt ühes võõrkeeles B2-keele taseme saavutanute osakaal on koolis olnud nii Eesti kui Tallinna keskmisest kõigil aastatel oluliselt madalam (joonis 9). 2023. aastal saavutas vaid 64% lõpetajatest ühes võõrkeeles B2-keele taseme. Samas on kooli tulemused viimasel kolmel aastal oluliselt tõusnud - kuni 20 protsendipunkti.

Joonis 9. Vähemalt ühes võõrkeeles B2 saavutanud gümnaasiumi statsionaarse õppe lõpetajate osakaal, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Järelevalves esitas kool põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite tulemustega seonduva statistika ja tabelid. Eelkõige on võrreldud kooli keskmist tulemust Eesti keskmise tulemusega ja tehtud kokkuvõtte, et kooli tulemused on jätkuvalt kõrgemad Eesti keskmisest, kuigi kerges langustrendis nii koolis kui Eestis. Eesti keskmisest tulemusest kõrgemad tulemused koolis arvatakse olevat tingitud tõhusatest õpetamismeetoditest, individuaalsemast lähenemisest ja pädevatest keeleõpetajatest.

4.2. PGSi⁷⁷ kohaselt tuleb koolis teha sisehindamist, mis on pidev protsess ja mille eesmärk on tagada õpilaste arengut toetavad tingimused ja kooli järjepidev areng. Selleks tuleb välja selgitada kooli tugevused ja parendusvaldkonnad, millest lähtuvalt koostatakse kooli arengukava. Sisehindamisel tuleb analüüsida õppe- ja kasvatustegevust ning juhtimist ja hinnata nende tulemuslikkust. Kooli sisehindamise korra kehtestab direktor, esitades selle enne arvamuse andmiseks hoolekogule⁷⁸.

Kooli sisehindamise korrale on arvamuse andnud hoolekogu⁷⁹ ja direktor on korra kehtestanud⁸⁰. Kooli sisehindamise kord reguleerib nii arengukava perioodi kohta tehtava kokkuvõtliku sisehindamise kui ka pideva protsessina, õppeaastate kaupa tehtava sisehindamise.

Koolis on koostatud sisehindamise aruanne perioodi 2017–2023 kohta⁸¹. Aruandes on esitatud, et analüüsitakse arengukava eesmärkide täitmist juhtimises ja õppe- ja kasvatustegevuses, kuid arengukava eesmärkide täitmise analüüsi tehtud ei ole. Aruanne kirjeldab tehtut ja hetkeolukorda lühidalt, paljusid tulemusi või kokkuvõtteid aruandes välja toodud ei ole, vaid aruandesse on lisatud hüperlingid nendele. Aruanne sellisena on andmete kogum. Välja on toodud tugevused (kohati nimetatud aruandes ka saavutusteks) ja parendusvaldkonnad (kohati nimetatud aruandes ka töö kitsaskohtadega selles valdkonnas), kuid kuidas need järeldused on saadud, aruandest ei selgu.

⁷⁷ PGS, § 78 lg 1.

⁷⁸ PGS, § 78 lg 3. PGS § 71 lg 2 p 8

⁷⁹ Hoolekogu 08.01.2025. a protokoll nr 1-3.3/4.

⁸⁰ Direktori 08.01.2025. a käskkiri nr 1-2/10.

⁸¹ Direktori 18.10.2023. a käskkiri nr 1-2/3 „Kooli sisehindamise aruande 2023 kinnitamine“.

Statistiliste näitajadena on aruandes esitatud eesti keel teise keelena riigieksami tulemused perioodil 1999–2023. Teiste riigieksamite tulemusi aruanne ei esita. Kooli tulemusi võrreldakse Eesti ja Tallinna keskmisega ning märgitakse, et kooli tulemused on Eesti keskmisest kõrgemad. Oma kooli erinevate aastate tulemusi ei võrrelda, kuigi jooniselt nähtub, et alates 2017. aastast on kooli eesti keele riigieksami tulemused võrreldes varasemaga langenud 10 ja rohkem protsendipunkti.

Veel esitatakse aruandes riiklike rahuloluküsitluste mõningaid tulemusi. Kooliga rahulolu, rahulolu õppekeskkonnaga ja liikumisvõimalustega võrreldakse Eesti keskmisega. Näitajate dünaamikat analüüsitud ei ole.

Direktor selgitas vestlusel, et koolis vaadatakse rahuloluküsitluste tulemusi, aga pigem on tegemist andmete koondamisega, mida käsitletakse analüüsina.

Pideva protsessina tehtav sisehindamine kajastub õppeaasta kokkuvõttes, mis esitatakse õppenõukogus, ja arengukava täitmise kokkuvõttes, mis esitatakse pidajale. Mõlemad kokkuvõtted peamiselt kirjeldavad, mida on tehtud. Kas ja kuidas need tegevused eesmärgi täitmise kaasa aitasid, analüüsitud ei ole.

Sisehindamine tähendab, et hinnatakse püstitatud eesmärkide täitmist. Suuremat tähelepanu peaks sisehindamisel pöörama tõendus põhisele analüüsile. Oluline on sealjuures eesmärgi sõnastamine oodatava tulemusena, konkreetse ja selgena. Eesmärki püstitades on oluline mõelda, kuidas hakatakse eesmärgi täitmist hindama, millised on need tulemused, näitajad, mida tahetakse saavutada.

Direktori sõnul tehakse järgmine sisehindamise aruanne 2025/2026. õppeaasta lõpul, kui lõpeb arengukava periood ja vastavad tegevused planeeritakse järgmise õppeaasta kooli üldtööplaanis.

4.3. Kooli järjepideva arengu tagamiseks koostatakse kooli arengukava⁸², milles määratakse kooli arengu eesmärgid ja põhisuunad.

Koolil on kehtiv arengukava perioodiks 2024–2026⁸³. Arengukavas on püstitatud viis strateegilist eesmärki. Üks neist on seotud eestikeelsele õppele ülemineku ja õpilaste riigikeele oskuse arendamise, eesti kultuuri ja ajaloo ulatuslikuma tundmaõppimisega.

Arengukavas püstitatud strateegilised eesmärgid ei ole kooskõlas SMART-metoodikaga, mis on arengukavas välja toodud. Ükski viiest eesmärgist ei ole sõnastatud oodatava tulemusena ning seetõttu ei ole konkreetsed, tähenduslikud ja mõõdetavad.

Positiivsena saab välja tuua, et iga eesmärgi kohta on välja toodud mõõdikud ning nende baas- ja sihttase. Nimetatud mõõdikud ei hõlma kõiki eesmärkides esitatud aspekte, nt kuidas hakatakse mõõtma/hindama, kas eestikeelsele õppele ülemineku on olnud edukas. Vastavat mõõdikut arengukava ei esita.

Eesmärkide sisu konkretiseeritakse arengukava tegevuskavas. Strateegilise eesmärgi „riigikeele oskuse arendamine, eesti kultuuri ja ajaloo ulatuslikum tundmaõppimine, tagada

⁸² PGS, § 67 lg 1.

⁸³ Tallinna Haridusameti juhataja 08.01.2024. a käskkiri nr T-7-1/24/7 „Tallinna munitsipaalüldhariduskooli arengukava kinnitamine“.

edukas üleminek eestikeelsele õppele“ täitmiseks on välja toodud konkreetsed tegevused eestikeelse õppe toetamiseks klassiruumis ja väljaspool klassiruumi. Nimetatud tegevused aitavad saavutada eesti keele ja eestikeelse õppe paremat kvaliteeti ja toetavad õpilaste paremat keeleoskust. Vähem on läbi mõeldud ja esitatud eesti kultuuri ja ajaloo ulatuslikuma tundmaõppimise saavutamiseks tehtav.

4.4. Kooli ühe õppeaasta tegevuskava määratletakse üldtööplaanis, mis koostatakse kooli arengukavast, õppekavast, eelmise õppeaasta töö kokkuvõttest ja õppeaasta üldeesmärkidest lähtuvalt⁸⁴. Üldtööplaani kinnitab õppenõukogu õppeaasta alguseks⁸⁵. Kooli 2024/2025. õppeaasta tööplaani on kinnitanud õppenõukogu⁸⁶ ja ka direktor käskkirjaga⁸⁷. Juhime tähelepanu, et direktoril puudub õppeaasta üldtööplaani kinnitamiseks õiguslik alus. Üldtööplaani kinnitamine on õppenõukogu pädevuses.

4.5. Üldtööplaani sisu ja vormistamise kohta on esitatud nõuded kooli kohustuslike dokumentide määru⁸⁸.

Üldtööplaani koostatakse lähtuvalt arengukavast, õppekavast, eelmise õppeaasta töö kokkuvõttest ja õppeaasta üldeesmärkidest⁸⁹. Kooli üldtööplaanis esitatud õppeaasta põhisuunad ja eesmärgid on seotud otseselt arengukavas esitatuga, kuid seos eelmise õppeaasta töö kokkuvõttega puudub.

Õppeaastaks on seatud kuus põhisuunda ja üheksa eesmärki. Põhisuundadest kaks on arengukavas esitatud strateegilised eesmärgid. Üldtööplaanis esitatud kaks põhisuunda on samas ka õppeaasta eesmärkideks. Kõik põhisuunad ja aasta eesmärgid on sõnastatud ülesannetena. Põhisuundade sõnastus on üldisem (nt turvalise ja arendava koolikeskkonna loomine), aasta eesmärgid on üldjuhul suunatud konkreetsematele ülesannetele (nt õppeprotsessi mitmekesistamine mitteformaalse õppe päevade, õppekäikude ja projektitegevuste kaudu; kooli dokumentatsiooni, kodulehe uuendamine ja kaasajastamine). Vestlusel selgitasid juhtkonnaliikmed, et põhisuunad on laiemad ja ühe suuna all on mitu eesmärki. Tõdeti, et eesmäärke on palju, kuid neid kõiki peetakse vajalikuks ja täidetavaks.

Määruse⁹⁰ kohaselt peab üldtööplaani vormistama alapunktidenä vastavalt tegevusvaldkondadele. Igas alapunktis peab määratlema ülesanded, tegevused, vastutajad ja tähtajad. Kooli üldtööplaanis on iga õppeaasta eesmärgi juurde määratud eesmärgi täitmise eest vastutaja, kuid ei ole eesmärgi täitmiseks määratud ühtki ülesannet ega tegevust. Samuti pole sätestatud tähtaegu.

Vestlusel selgitas direktor, et üldtööplaanis on määratud iga eesmärgi täitmise eest vastutavad isikud, kelle ülesanne on planeerida tegevusi antud eesmärgi saavutamiseks.

⁸⁴ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 4.

⁸⁵ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 2 p 2.

⁸⁶ Õppenõukogu 29.08.2024. a koosoleku protokoll nr 1-3.2/14.

⁸⁷ Direktori 30.08.2024. a käskkiri nr 1-2/31 „Aastaplaani kinnitamine“.

⁸⁸ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, 2. ptk „Üldtööplaani“.

⁸⁹ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 4.

⁹⁰ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 5 lg 1.

Üldtööplaanis eesmärkide täitmiseks kavandatud ülesandeid, tegevusi ning nende tähtaegu esitatud ei ole.

Üldtööplaanis on peale tegevussuundade ja aasta eesmärkide esitatud koolivaheajad, eksamite, iseseisva õppe päevade, spordipäevade ja lõpuaktuste ajad. Mahuka osa üldtööplaanist moodustab läbivate teemade rakendamise ja ülekooliliste ürituste plaan.

Vestlusel osalenud õpetajad selgitasid, et nende jaoks on üldtööplaan kokkulepitud infoga mapp, dokument, millest saab infot, mis toimuma hakkab, milleks on vaja valmistuda, ürituste ja korrapidamise kohta.

Kooli üldtööplaan ei vasta sisult ja vormilt üldtööplaanile esitatud nõuetele.

4.6. Ettepanekud direktorile

4.6.1. Võimaldada põhikooli III kooliastmes õpilastele eestikeelset aineõpet, et arendada õpilaste eesti keele oskust, nii et põhikooli lõpuks saavutaksid kõik õpilased B1-keele taseme.

4.6.2. Analüüsida riigieksamite ja tasemetööde tulemusi erinevatest aspektidest ning välja selgitada parendusvaldkonnad ja nende alusel kavandada arendustegevusi õppeaastaks.

4.6.3. Analüüsida Haridus- ja Noorteameti korraldatavate rahuloluküsitluste tulemusi ning välja selgitada tugevused ja parendusvaldkonnad, mille alusel kavandada arendustegevusi õppeaastaks.

4.6.4. Täiendada enda, juhtkonnaliikmete ja juhtivõpetajate teadmisi sisehindamisest ja kooli arengu paneerimisest.

4.7. Ettekirjutus pidajale

Tagada kooli õppeaasta üldtööplaani kui aasta arendustegevuste kava koostamine, milles on määratletud õppeaasta eesmärgi täitmiseks ülesanded, tegevused, tähtajad ja vastutajad, lähtudes haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määruse nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“ §-des 4 ja 5 sätestatust. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.